

Hatodik kiadás
(magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 616 (3-12)

Függelékkel a bujakóri ragályzástól és Dr. Rod et, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb óv-szeréről,

a férfi és női ivarszerek bonctani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 kral több utánvétellel 40 kral több.

Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt:

Dr. Eiber V. P.

Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Párisi legyezők

2,50, 3, 4, 5, 10, 30 ftig.

Bali ruhak

30, 35, 40, 50, ftig.

Tarlatán: vége 3, 4, 5, 6, 8, 15 ftig.

Összes árjegyzék bérmentve.

Türsch F.-nél

Pesten, vaczi-utca 19. szám alatt.

Csak alapos gyógyítás bizto-sít utobajok ellen.

Titkos betegségeket s tehetlenséget, elgyengült férfierőt.

gyakori magömlések, sőt a végképeni tehetlenséget katonai és polgari kör-házakban sikerrel használó egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alapo-san (az utonnan keletkezett 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. gar-nison főkorházban kiszolgált osztály-orvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyezelkhoz jól beosztott rendelő-intezetében Pest, kis mező-utca 33. sz. 1. emelet, (a „Te-reziához” címzett gyógytár szomszéd-ságában), bemenet a lépcsőn, naponkint reggel 7 óráig 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férfiak és hölgyek részére külön bemenet és külön városzoba.

Díjjal ellátott levelekre leggyorsab-ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 675 (6-12)

LEFAUCHEUX

VADÁSZFEGYVEREK

nagy választékban, a legjobb rendszer szerint, szilárd puskaműves munka

saját készítmény

finom sodrony és damaszok csövekkel s csinos vésetekkel 60, 70, 80, 90, 100 egész 120 forintig, továbbá

Lefaucheux vadászfegyverek,

a leghiresebb francia gyárakból 42, 45, 50, 60 egész 115 forintig; mindennemű

csappantyus-fegyverek, mint

Egy szimpla vadász-fegyver vascsővel 7-10 ftig.
Egy dupla fegyver vascsővel és patentesavarral keményen forrasztott . . . 15-18 „
Egy dupla fegyver drótsővel (Rubans) lütti 22-28 „
Egy dupla fegyver, zainór vagy finom damaszok csővel 30-50 „

Revolvereket

Lefaucheux módszer 6 lövéssel, tökéletes önfelhúzással 10, 12, 15, 18, 20, 25, 30, 40, 50, 60 forintig.

Pisztolyok párja szimpla 2 forint 50 krajczártól, dupla csővűek 4 forint 50 krajczártól fölfelé.

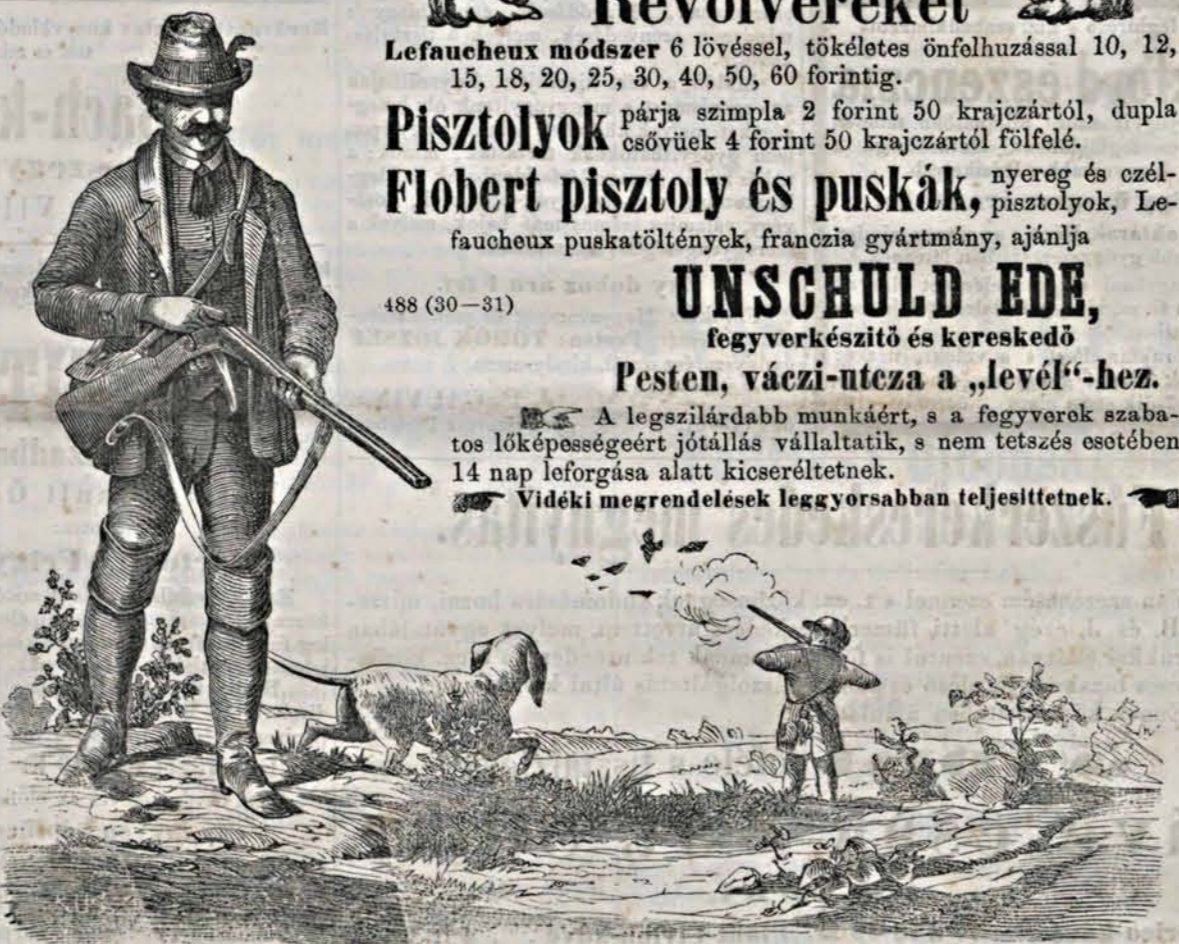
Flobert pisztoly és puskák, nyereg és csel-faucheux puskatöltények, francia gyártmány, ajánlja

488 (30-31) **UNSCHULD EDE,**
fegyverkészítő és kereskedő

Pesten, vaczi-utca a „levél”-hez.

A legszilárdabb munkáért, s a fegyverek szabatos lökésségeért jótállás vállalatik, s nem tetszés esetében 14 nap leforgása alatt kicseréltetnek.

Videki megrendelések leggyorsabban teljesítetnek.

WODIANER F.

könyvnyomdász (Pest, meghézház-tér 9-dik szám alatt) kiadásában megjelenik, s kiadó-hivatalában, valamint minden posta-hivatalnál megrendelhető:

„Magyar Néplap” politikai hetilap és melléklapja a „MULAT-TATO,” mind a két lapnak ára negyedévre csak 1 ft.

„Szabad Magyarország” határozottan szabadalvó politikai hetilap, ára negyedévre 1 ft.

„Ungarische Presse” német nyelven megjelenő politikai hetilap, ára negyedévre 1 ft.

„Tanulók Közlönye” ifjúsági hetilap, ára negyedévre csak 50 kr.

„Országos Honvéd-Naptár” 1870-dik évre szóló díszesen és számos képpel kiállított naptár, bolti ára 1 ft., 5 példányra egy tiszteletpéldány jár.

„Vén Honvéd-Naptár” ára 40 kr. A lapoknál 8 egyszerre beki-l-dött példányra egy tiszteletpéldány jár. 715 (1)

PILULES DE HAUT.

Ezen növényi hashajtó szer

az, mely Franciaországban legáltalánosabban használatik. Ellenében más hashajtó-szerekkel, ez csak akkor működik jól, ha igen jó tápláló étkekkel és erősítő italokkal, u. m. bor, kávé, tea, jó húslevesvel stb. véteik be és emésztetik meg. Hogy az embernek ezen pilulák által hastisztulása legyen, választhatja azon órák és évesi időt, mely étvágya vagy foglalkozásával leginkább megegyez. (Lásd a kézikönyv utasítását.)

Egy doboz ára 1 ft. 50 kr.

Főraktár Magyarországra nézve: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál Pesten, király-utca 7. szám. 698 (5-6)

Biztos és gyors megölése

a patkányok és egereknek,

egy cs. kir. kizárólagos szabadalm. patkány- és egér-irtószerezrel gyertya-alakban.

Egy darab ára 50 kr. 0. ért.

Valódiilag kapható Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosában. 697 (9-9)

Pest, január 9-én 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok illetőleg: Egy négyzet hasábot két sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Szentjóni Szabó László arcképéről.

A Vasárnapi Újság mult évi utolsó szá-mai egyikében Bacányi életrajzát közölte, arcképével, kiegészítéssel az érdekesen s meglehetősen terjedelmel leirt Martinovic-széle mozgalmaknak.

Az életrajzíró (—á—r) sajnálattal említi, hogy a költő Szentjóni arcképét — mivel nincs — az említett lap nem közölheti. Én sem vagyok ugyan képes a Hevréká-t teljes bizottsággal elmondani; de ide vonatkozólag érdemesnek tartom a következők elmon-dását.

Sohasem emlékezhetem meg ugy Bac-sányiról, hogy személyiségével munkásságá-nak valódi, elfogulatlan megismerésével (talán hízlekedem magamnak!) bal-sorsát látva, el ne szomorodnám. Nincs itt hely, sem idő, részletesen kifejtteni gondolataimat, de sokszor s elevenen érzem, hogy Bacányinak mennyivel meghatóbb, (tetszetősb — mondják né-melyek — elvakított szemem előtt), nemesb jelleme van a Kazinczyénál, kivél — megvallom — párhuzamba szeretem vonni.

Paraszt családból származva, nem középszerű észtehetségével sikerült Bac-sányinak felküzdenie magát. Füg-gő helyzetre lévén kényszerítve mégis, mint nevelő, mint bécsi fináncziszt, udvari fogalmazó: független kívánt és birt elvégre lenni szerencsétlenségére. Nem pusztá divat volt nála a francia mozgalmak által előidézett szabad esz-mejárás, hanem benső szükség, — kö-vetelmény. Így kész és bátor volt ál-dozatra, saját szerencséje fölládozására. Nem vett bár közvetlen részt a Marti-novicról nevezett összeesküvésben: de a törvényszék előtt ki merete fejteni veszélyes elveit. Majd lefordította Na-poleonnak „A magyarokhoz” intézett proklamációját, sőt hogy hatása le-gyen — noha nem volt — irt maga is — Kazinczy kifejezése szerint — Hun-garus ad Hungaros-t. Tettel bizonyította elveit — eldobván a kockát, melyen jó szerencséje, boldogulása függött. Erős meg-győződés folytán, — a mit meg nem foghat Kazinczy, irván: „miért remél kivül boldog-ságot, mikor azt itthon találni lehet?” sőt becsületes embernek sem hiszi: „mert miért csinál fényért, pénzért olyat, a mitől borzad

szentjóni szabó lászló.

szinben értesült — hallatta szövegét. Mellő-zetett, mint meghaladott álláspontu. És ő e hatást látta. Megkeményedett, érzéketlenné vált a meg nem törhetett büszkeségű férfi. Akadémiai tagsággal való megtiszteltése sem tudta fölmelegíteni.

Irodalmi pályájának e zordságánál ma-gánélete nem volt kellemesb. Költeményei-

ben nem szeret megemlékezni subjectív ér-zelmeiről, ha csak azok nem a hazára, a szabadságra vonatkoznak. A barátság-nak egypár dalt szentelt, melyet ki kell vennünk amaz általános jellemzésből. A barátságot börtöntársa Szentjóni iránt nem tudta elpa-lástolni. A hozzá és Szentjóni kedveséhez, Lizához intézett versek egyszerűek, de érté-kük őszinte hangjok valódiságában áll.

Közelebb jöve már tárgyunkhoz, melynek becsét hogy megértessem — tértem ki eny-nyire: kérje ki bárki azon példányt a mu-zeumból, mely Bacányi volt Szentjóni „Költeményes Munkái”-ból (Pest, 1791.), ha egy fekete tintával rajzolt arcképet megte-kin, mely csupán körvonalait tünteti föl egy emberi arcnak, és hasonló ahhoz, mit holmi vándor művészek fekete papírból arckép gyanánt, rö-g-tönözve kimetszenek; ha elolvassa Ba-cányi irását, hogy ez Szentjóni arcké-pe „† 1795.” (talán a halálos ágyról véve a mintát), viszont a sokat mondó pár klasszikus sort:

Quem nunc tam longe, non inter nota sepulchra
Detinet extremo terra aliena solo.

mondom, ki ezeket megtekinti s után-gondol: az érzelm valódiságát, mely oly egyszerűen s megindítólag lel ki-fejezést, lehetlen, hogy föl ne ismerje.

Léhetlen, hogy fájdalmas érzés ne keljen szívünkben a kemény kor iránt, melynek nem csupán Szentjóni lett áldozatja. Bacányit és Szentjónit nem csupán a barátság, hanem a végzet is összekötötte. Mintha Bacányi saját maga sorsát is kifejezte volna ama pár sorban.
Varró Sándor.

Köszönet az érdekes közleményért. Utmutatása szerint kikértük a mu-zeumi könyvtárból Szentjóni Szabó László „Költeményes Munkái”-nak azon példányát, mely Bacányi tulajdona

volt. Ott van, a könyv elejéhez, ostyával fölragasztva a kis árnyrajz (silhouette), mely alá Bacányi kezével jegyezve olvastuk: „Szentjóni Szabó László.” S ismét a könyv végén, a belső fedélül szolgáló tiszta lapon: „† 1795.” s alatta a Catullusból vett dis-tichon, melyet magyarul adni így kísérle-nék meg:

„Kit most, s ah mi soká, nem a jól ismerté sirok közt,
Zord — idegen föld tart távol az otthonitól!”

A kis silhouettet, melyről nem kétkedhetünk, hogy csakugyan a korán elhunyt költő arcképét helyettesíti, hű másolatban szintén bemutatjuk olvasóinknak. Nem szép képet, hanem az egyedül fennlevő eredetihez minél hüvebbet igyekezett adni művésznünk.

Ez árny-arcképhez a költő szellemi arcképéből is adunk még egy vonást, kedélyes költeményei egyikét. Szentjóni költészetét a hangulat jellemzi, s a Péczeli kertben, melyet költőtársához gróf Ráday Gedeonhoz írt, ez valóban megkapó élelkséggel s édességgel nyilatkozik *).

De megbocsát a szíves közlő, ha arra, mit Bacsányiról és Kazinczyról mond, egy észrevételt teszünk.

Bacsányi egyénisége és sorsa bennünk is a tisztelt, rokonszenv, és szánalom vegyültes érzéseit támasztja, s meghasonlást Kazinczyval mi is mélyen sajnáljuk. De ki kell mondanunk, hogy abban is az ő erőszakoskodása, mely az *egyenlő* társakat maga mellett nem tűrhette, legalább oly hibás volt, mint a Kazinczy szerkesztésége. A kassai „Magyar Museum” munkájának történetét ezt világosan bizonyítja.

De mondjuk, hogy Kazinczy és Bacsányi nem férhettek meg egymás mellett; sajnós, ha így van. Mondjuk, hogy Bacsányi oly mértékben szorított le az irodalmi vezérségből, a melyben Kazinczy emelkedett. Sajnálhatjuk Bacsányi iránti rokonszenvből ezt is. De a közérdekűs magashozemponból vett kérdés ez: vajjon Kazinczy nélkül, vagy az ő leszorításával s mellőztével, képes lett volna-e Bacsányi vezetni s végrehajtani azon irodalmi átalakulást, melyet Kazinczy? S vajjon melyik volt nagyobb érdek (ha már a kettő össze nem fért): Bacsányinak erkölcsi igazságot szolgáltatni-e? vagy Kazinczy irodalmi vezérségét elismerve, haladni és célzt érni a reform utján?

Mi azt hisszük: e kérdésre csak egy felelet lehetséges! — á — r —

A péczeli kert.

szentjóni-161.

Idős gróf Ráday Gedeonhoz.

Nincsenek a szerencsének
Semmi rendes útjai,
Bár az ember életének
Oly rövidék napjai.

Boldog, kinek feltétele
Mindég arra célozott,
Hogy másnak is használt vele,
Míg magának dolgozott!

A ki egy kis plántatónak
Vesszejéhez mondhatta:
„Majd ha ágaid megnőnek,
Más is járhat alatta.”

Boldog, a ki szent írással
Látta női kis fáit,
Melyeknek más jó ízléssel
Köstölhassa almáit!

Oh kegyes gróf! kis kertet
Építst minden erővel,
S már hanyatlott életedet
Hosszabbítsd ez idővel!

Látszad itt a természetnek
Pompás együgyűségét,
És az emberi nemzetnek
Nagyra ment mesterességét.

* Szentjóni Szabó László elterajzát a Vasárnapi Ujság 1869. évi 13. számában közölték. Szerk.

Itt a rend s rendetlenséget
Egyváltás egymással,
Hogy szívünk kettős szépséget
Érezzen egy látással.

Ültess ebbe hasznos fákat,
S kedves ízű magokat,
Teljes rózsa, violák,
S színes tulipánokat.

Tedd az útát árnyékosá
A halmok oldalain,
Az álmat kívánatosá
Gyepszéked lágy hantjain.

A völgyek telervényébe
Ültess szagos eproket,
S a halmok déli részébe
Szőlőtermő töveket.

Ott egy partba, a fák között,
Mely visszazza a hangot,
Építs kákából kötözött
Múltságos barlangot.

Majd ha késő unokáid,
Itt öszveülhetnek:
Közönvére hasznos munkáid
Hamvaiddon könyeznek.

Kossuth elfogatása 1837-ben.

IV.

Bártfay László levele.

„Pest, május 7-d. 1837. *)

Tisztelt kedves Barátom!

Keserű, de igazságos vádait mélyen hatottanak meg; s ime, míg feleségem s gyermekim vasárnapi ájtatosságukat végzik, én prédikációt adtam itthon még egyszer elolvasom, s újra olvasom, s tördött bűnösöként tollhoz nyúlok. Legalább e magányos óráim Neked legyen szentelve édes jó Ferim: vagy is inkább nem Neked, hanem inkább e sorok írására legyen fordítva, mert kevés nap van, hogy lelkem Te veled ne foglalatkozzék.

Elhallgatom a nyomorult mindennapiságot, mely miatt ma-holnap talán az írás is elütöm; a helyett inkább emmagam kelek vádlásomra, hogy lássd, miképen én tisztábbnak látszani épen nem akarok, s hiszem és várom, hogy szívem töredelme ezáltal kedvesebb és tetszőbb lesz mind Isten előtt, mind Előttem. — S Te nem csak igazságos vagy kedves Ferim, de felettébb jó is irántam, annyira jó, hogy valóban jószágodat nem érdemlem. És nem is tudom én azt megfogni, mit szerethetsz Te én rajtam? Nézd: az én tiszteltre méltó feleségem és Wesselényi kevés nap előtt is, de máskor is több ízben emlékeztettek, Laczi, Laczi! miért nem írsz te annak a jó Kölcseynek; s képzelheted édes Ferim, mit feleltem? azt, hogy akkor fogok írni, midőn lelmem a napi gondok salakjától valamennyire megtisztul; mert igazat szólva profanationnak tartanám oly írást küldeni kezded közé, mely szívemnek ne legyen szabad kiömlése, s melybe veszélyes érzete vegyüljön el. — De ma írok, mert végtelenül fáig látom, hogy miattam szinte elkésredél kedves jó Ferim. S prédikációdnak nem adhatál erősebb epilogust, mint midőn ezen égető szavakat írtad le: „Miért akarnád magadat önkénytelént elválogatni?” — Barátom, ez több, mintha szegény irka-firkámat alamizsnával kérted volna.

Ma ötöd napja, hogy Gróf György**) által néhány sort intéztem hozzád kedves Barátom. Azóta egy igen szomorú, noha a mostani időben nem épen váratlan esetet értünk. Nem kételem, hogy más iratok is tudtadra esik a mi történt. **Kossuth Lajos el van**

*) Szemere Pál a datum és megszólítás közé e szavakat írta: „Kölcseyhez (Kossuth Lajos elfogat.)”
**) Gróf Károlyi György.

fogva. Másfél hét előtt a budai hegyek közé költözött, jobb levegő végett, s ott vala egy bérlétt szobában. Ugyan azon épület más szobájában Schédel volt lepedve két apró árva gyermekével s dajkáikkal, s a künn történeteket ő beszélt, mint szomszéd és szemtanú. — Május 4- és 5-ik közti éjjel két óra után 48 gránátos katona szállongott le a kérdéses nyárilak megett s körül emelkedő ormokról s körülvevő a tanyát, elfoglalva minden ablakot és kijárát. Ekkor kopogás hallott K. ajtaján, s felszólított, hogy szobáját nyissa ki. Azt felel, hogy tudni akarja, ki zörget? Csak nyissa ki. Ő másodszor is kívánta, hogy a zörgető nevezze meg magát. Azt nyere válaszúl, hogy Ő Felsége parancsolatjából elfogattatik. — Hadd gyújtsak, úgymond, világot, s felöltözöm. — Van nálok gyertyavilág, meggyújthatja, de nyissa ki azonnal: s felnyitá ajtaját. Belépett Eötvös Kir. Fiscus, egy Kapitány, és Strázsamester; két káplár s a legénység künn maradtak. A Kir. Fiscus írásbeli parancsolatot mutatott volna elő, melyre Kossuth, jól van, jól van mondá, s felöltözött. Ágyát, ruháit, könyveit stb. összeszedék s vivék. — A közlegénység-nél rácz és oláh szót hallottak; Schédel mondja magyart is hallott. Mivel az épület hegyszédelben fekszik jó magasan, hova székkel menni nem lehet, vagy csak nagy bajjal, gyalog kelle Kossuthnak lemenni, mintegy fertály óra járásnyira; s az alatt engedelmet kért, hogy pipára gyújthasson. Lenn, a völgyben fiaker-batardba ültették; a kapitány és strázsamester melléje, s néhány közgránátos kísérette. A Kir. Fiscus külön tilt más kecsiban, sértett karral, mert odamenőben féldölt. A budai várba vitték, s mondják ott ül, azon egykori barát-klastrom épületében, hol 1794—5-ben Martinovicsék is fogva tartattak. — Reggeli 5 óra felé utazást hallott K. anyja, (Pesten a firdő utczában, a Casino szomszédjában, az ugynevezett Kávéforrás 2-ik emeletében), s azt gondolván, hogy fiának legénye jött haza, ki az előbbi napon ment volt ki a budai hegyekre urához, minden kérdéssel nélkül felnyitá az ajtót: de idegen embereket látván belépni, kérdé mit akarnak? Eötvös megnevezte magát s a vele volt kapitányt, kívánta, hogy K. szobáját mutatták ki. — Az anya, mivel ágyból kelt fel, valamit magára akart öltetni, de nem engedtetett, s erőszakkal mentek be a szobába, mindent összekutattak, minden írást felszedtek, lepedőkben s szekeren katonák által elvitették. — Mind az anya, mind pedig két leánya, látván a keserves jelenetet, ájuldozva s görcsvonaglásokban döledeztek összevissza; az öreg apa cselédet akart futtatniorvosért s gyógyszeréért, — s az embertelen kutatók meg nem engedék, míg munkájokat be nem végzik s az írományokat el nem takaríták. 6 óra tájban tudtára adák az elkésredett szülék Wesselényinek, mi történt velök s fiokkal. — Tegnap az öregek, kik most egyetlen istápjoktól s táplálójoktól meg vannak fosztva, Beóthy Causar. Reg. Directornál valának, s bebeszátást kértek fiokhoz. Azt felel, hogy mindaddig nem mehetnek, míg az első vallatás és vizsgálat meg nem történik; azonban mind ruhát, mind könyvet, újságot s egyebet küldhetnek neki, sőt irhatnak is, de nyiltan, s úgy, hogy a levél előbb meg fog olvasatni, mint átadatnak. — Mindezekhez, úgy hiszem bővebb magyarázat s commentarius nem szükséges. De hol fognak mindezek végződni? S hol a törvény kiszolgáltatása, hol a bíró? így kérdik sokan, kik a közelébb multak tanúi valának s az események folyamát maguknak megmagyarázni nem tudják. Ama szerencsétlen ifjak ítélete valóban képes irtózással tölteni el minden polgárt, ki

V.

Pesten, Május 8-án 1837.

a társaságban, ki alkotmányos országban személyes bátorság mellett igazságot ohajt és vár. Lovassy Lászlót, mint mondják, Grádkába vitték; annyi bizonyos, hogy itt nincs többé. Szó, beszéd, írás halálos büntetéssel fenytették. Legimus, quum Aruleno Rustico Paetus Thraesa, Herennio Senecione Priscus Helvidius laudati essent, capitale fuisse; nec in ipso modo auctores sed in libros quoque eorum sevitum, delegato Trimumviris ministerio, ut monumenta clarissimorum ingeniorum in Comitio et Foro urentur: scilicet illo igne vocem populi romani, et libertatem senatus, et conscientiam generis humani aboleri arbitrabantur; expulsis insuper sapientiae professoribus, atque omni bona arte in exilium missa, ne quid usquam honestum occurreret.*) Ha kedved tartja édes Ferim, olvashatod a többi Tacitus Agricolájában, Cap. I. II. III. — Ma-holnap még talá valakinek eszébe juthat annak olvasását is megtiltani és büntetni.

Feleségim és gyermekim a legszívesb tisztelt érzésivel köszöntetnek. Jozefine szomorú, hogy reménye ismét elszólt, Téged édes Barátom itt láthatni ez alkalommal, midőn Tónit kedves szülei haza viszik. De talán a jövő akad. nagygyűlés Pestre hozand.

Bár hosszas hallgatással vétettem, s vétségemért előbb bünhődöm kellene: de bizván végtelen jószágodban, egy kérésrel járulok hozzád Kedves Ferim. Te, ki oly kész vagy mindenütt jót, szépet, örömet terjesztetni, kérésemet nem veded meg. — Tavaly Június óta házamnál van Barthos Paulina, egy 17 esztendő, lelkes, eszes leány, hogy muzsikában, rajzolásban, francia nyelvben nagyobb műveltséget nyerhessen, mint hon, Ujhelyt (Zemplényben), hol arra való mesterek nem igen találkoznak. Ez a leánya igen derék szülék gyermeke (atyja penzióban élő huszárnagy, anyja pedig Jozefine fiatalkori barátja), egyébiránt feleségem keresztleánya. Minthogy Téged, bár csak képen látva, de munkáidat ismerve, igen nagyon tisztelt és szeret, gyakran emlegette már, hogy Pesten-létének csak egy híja lesz: az, hogy Téged édes Ferim személyesen nem láthatott; jövő Júliusban szülei haza viszik. — Én egy emlékkönyvet ajándékoztam neki, melybe megválasztott becsü irat- s rajz-leikeit gyűjtöttem. Ittlévő barátinktól nyerhet illyeket: de Te töled édes Ferim nem lehet szerencsés egy sorocsát is birni, ha csak távolodból nem hajolsz e jó leányka felé. — Június 22-ikén névnapja leend. Nagyon örömet nem nyujthatnék neki, mintha egy papiros szeltekével lenném meg, mely felől azt mondhatnám neki, hogy számára van kezdedl írva. — Kérlek írd legalább nevedet emlékül neki; bizonyosan szent ereklje gyanánt fogja tartani tiszteltben. Ha erről nem volnék bizonyos, nem mernék illy küldetésre járulni hozzád édes jó Ferim. — Ide zárok egy lapot, melyet emlékkönyvéből loptam. Akár táskával, akár postán Jun. 12-keig megkaphatnám. Ha tanúja fognál lehetni örömének, kétszeres szívességgel teljesítenéd ohajtását. — Isten áldása lebegjen minden tetteidre! Tarts meg nagybecsü hajlandóságidban; ezután talán inkább érdemlem meg szeretetedet. Javulásom első bizonyossága e levél. Örök tisztelőd László, m. k.“

*) Olvastuk, hogy midőn Arulenus Rusticus Paetus Thraesat, Herennius Senecione Priscus Helvidiust magasztalta volna, ez főbenjáró bűnnek ítéltetett; s nemcsak maguk az írók, hanem azoknak könyvei ellen is dühöngtek annyira, hogy a kiküldött triumvirék bírósága azt ítélte, hogy a legítimabb elmék termékei a közgyűlésben és a piacon megégettessenek; de azon tüz által bizonyára csak a római nép szavát, a tanács szabadságát és az emberi nem lelkiismeretét védték megemlést; azonfóli a bölcsész tanítóknak küldése és minden szépművészet száműzése által azt akarták elérni, hogy többé ne létezék becsületesség.

Isten veled, szeresd barátodat Wesselényi.

VI.

„Pesten, Máj. 28-án 1837.

Édes Ferim! Csak egy pár sort, mert most adak ezen mindjárt induló alkalmat tudtomra. — A szegény Kossuth elfogatása következtében most hétfőn vala itt közgyűlés. A felírásnak s határozatnak fő pontja az, hogy kimondatott, miszerint Kossuthnak a Vmegye evictora, s kimondatott, hogy a Törvényhatósági Tudósításonak nem szabad megszűniök, s annak mikénti létesítése az egy hét mulva tartandó közgyűlés tárgya leend. Továbbá a Kossuth családja számára aláírás rendeltetett s nyitvatott: kinek tetszik kész pénzt ad, ki pedig inkább akarja tőkét ir alá, melyről a Kossuth családnak kötelezvényt ad, s melynek egy évi kamatját most előre leteszi. Már három ezer ft. ezüst felé jár. Reméllem, hogy a cél s a Nemzet méltóságával megegyező mennyiség fog az egész

országból egybe jönni. — A közgyűlésen itt nagy volt a lelkesedés. Mindinkább kezdik érezni, hogy a Kossuthon elkövetett erőszak mindazon megéket egyformán sértve éri, melyek ügyét pártolták, stettét helyeslelték. Épen a közgyűlésre érkezett egy K. Leirat a Kossuth ügyében régebben tett Feliratra, ebben nyilván ki van fejezve, hogy Kossuthnak büne a parancsnak nem engedelmesség, és hogy ezért fogatott el.

Az én pörömben is lement az Itélő Mester a Fiscus tanuit authenticálni. Kir. Fiscus is ment le, s úgy beszél, hogy épen a közgyűlés és Restauratio alkalmával akarnak ott lenni s munkálni és hogy új készülétek vannak ellenem. Nem tudom, igaz-e. Am lássák, kik hamissan tudtak vagy tudnak ellenem eskünni, lelkükön legyen s lesz is a gyalázat bélyege; engem gyaláznai nem fognak. Ki akkor elég gyenge volt magát íjesztetni engedvén a Fiscus kívánsága szerint felelni azon kérdésekre, melyekre a felelet szájkba volt adva, azok még most helyre hozhatnák valamennyire hibájukat, menthetnék lelküket, s az ügyön nagyot segítenék. — Az öreg Ötvös János igen jól beszélt itt a gyűlésen. — Isten Veled.

Barátod

Wesselényi, mk.

Szegény Lajossal gyáva s kegyetlen szigorúsággal bánnak. Magyar újságot nem szabad olvasnia, Flautáját nem engedik hogy beküldjék, s minden kérés mellett sem tudák még szülei kieszközölni, hogy legalább láthassák.

Pest végzését a többi megyékkel is közölni rendelte; nagyon bánom, hogy ily későn tudván meg ezen alkalom indulását, nem szerezhetem azt már meg, de talán lesz még a napokban valami mód, hogy leküldhessem!

VII.

Pesten, május 31-én 1837.

Édes Ferim! Ma vevém f. hó 23-án irt Leveledet. Ezennel kapod Pest Vmegyének Szathmárhoz intézett Leveled. Előbb elküldötték volna, de midőn volt alkalm, nem volt készen s később nem kaptak alkalmat. Benyovszky — kitől elküldés végett kezembe jött — tisztelt Téged. Az aláírás itt jól foly, már három ezer ezüst felé van. Részint kész pénzt adnak, részint tőkét irnak alá, melyről kötelező-levelet adnak a Kossuth családjának, s mely fel nem mondhatólag marad a magát kötelezettnek, míg a kamatot rendszeren fizeti. Egy évi kamatot most előre fizetnek. Más megyékben is szép részvétel mutatkozik: Somogyban Csapody Pál maga ezer ft. ezüstöt irt alá. Kik ott tőkét alapítanak, arról kötelező leveleket küldölk egynek adják, s ez adja az egész mennyiségről kötelező levelet Kossuthéknak. Restauratio — tudom — nagyon elfoglalta embereiteket. Bármilyen történjék, Neked a pályán kell maradnod.

Isten Veled! Barátod

Wesselényi, mk.

VIII.

Pest, Junius 24-én 1837.

Kedves Barátom!

Ezen levelemnek sorsa az, mi éltünknek: még sok időt látva vagy képelve magunk előtt, halasztással telik el, míg eltelik. Eötvös Mihály, ki e soraimat viszi, egy hétig mulata itt, tehát elég időm vala írni, de gondolám, hogy az utolsó napon is reá érek, ma pedig annyi dolgot ömle körül, hogy alig fogok egy pár sort számódra adhatni a mindjárt induló Barátunknak.

A Kossuth dolgában naponként képtelenebb lépések történnek. Miután idézése még

pedig notára lett idézése megtörtént s a Director által kinyilatkoztatott: miszerint szabad védelem fog engedtetni, Ágoston, — kit Kossuth ügyvédjének vallott — a bemegetésre engedelmet kért, mit meg is nyert, de csak királyi ügyvéd, s három katonatiszt jelenlétében szólhatott vele. Legelső volt, hogy mielőtt a perbeli védelméhez fogna, szabadon bocsátását követelje, s e tárgyban előleges ítéletet kívánjon. Kifejtette, miszerint törvény szerint nota perben senkit is elfogni, s következőleg fogva tartani nem lehet; kijelentette továbbá, hogy oly védelmet szabadnak nem tekinthet, mely csak az ellenfél jelenlétében történő értekezések következtében történik, s ily módon védeni nem is fogja. A Director késznek jelentette magát az ügynek e tárgyi ítélet alá leendő bocsátására, s folyó hónap 20-án (a megjelenés napján), midőn Ágoston említett követelését s kinyilatkoztatását a porbe bele írta, azt ígérte, hogy 24 óra alatt a fiscus részéről felelet kész leendő; ez mindazonáltal nem történt, hanem 22-ikre készítette el a fiscus (Ötvös) feleletét, mit Ágostonnak mu-

visszament Bóthyhoz, ez pedig újra azokat tagadta meg, miket a Personalis mondott, de már nem annyira azt erősítette, hogy a K. Tábla nem fog ítélni, hanem hogy már ugy is késő a submitálás, már 24 óra sem léven e törvényes időszakból hátra. Ágoston elterjesztette, miszerint az idő rövidségéért ítéletet még hozni lehet, mivel ő a fiscusnak már kész feleletére egy óra alatt fog felelni, s így azt a referens még az nap, vagy ha nem, más nap (azaz: ma szombaton) jókor reggel kezébe kaphatja, s ezen írományok rövidke lévén s a Tábla előtt egész terjedelmökben fel is olvastatván, még ily-ig elkészülhet. A Director erre nem hajlandó, e kérdést ítélet alá nem bocsátotta. Már most Ágoston e tárgyban a Felsőházhoz fog folyamodni. Azonban Kossuthhoz született még mind nem bocsátották, sőt az eddig folyt velekkel levelezést is annyira megszorították, hogy már nem elég a mindkét részről leveleknek a Fiscus s katonai kormány által eddig történt megvizsgálása, hanem a születőknek leveleiket a fiscus cancelláriájában s annak jelenlétében kell ír-

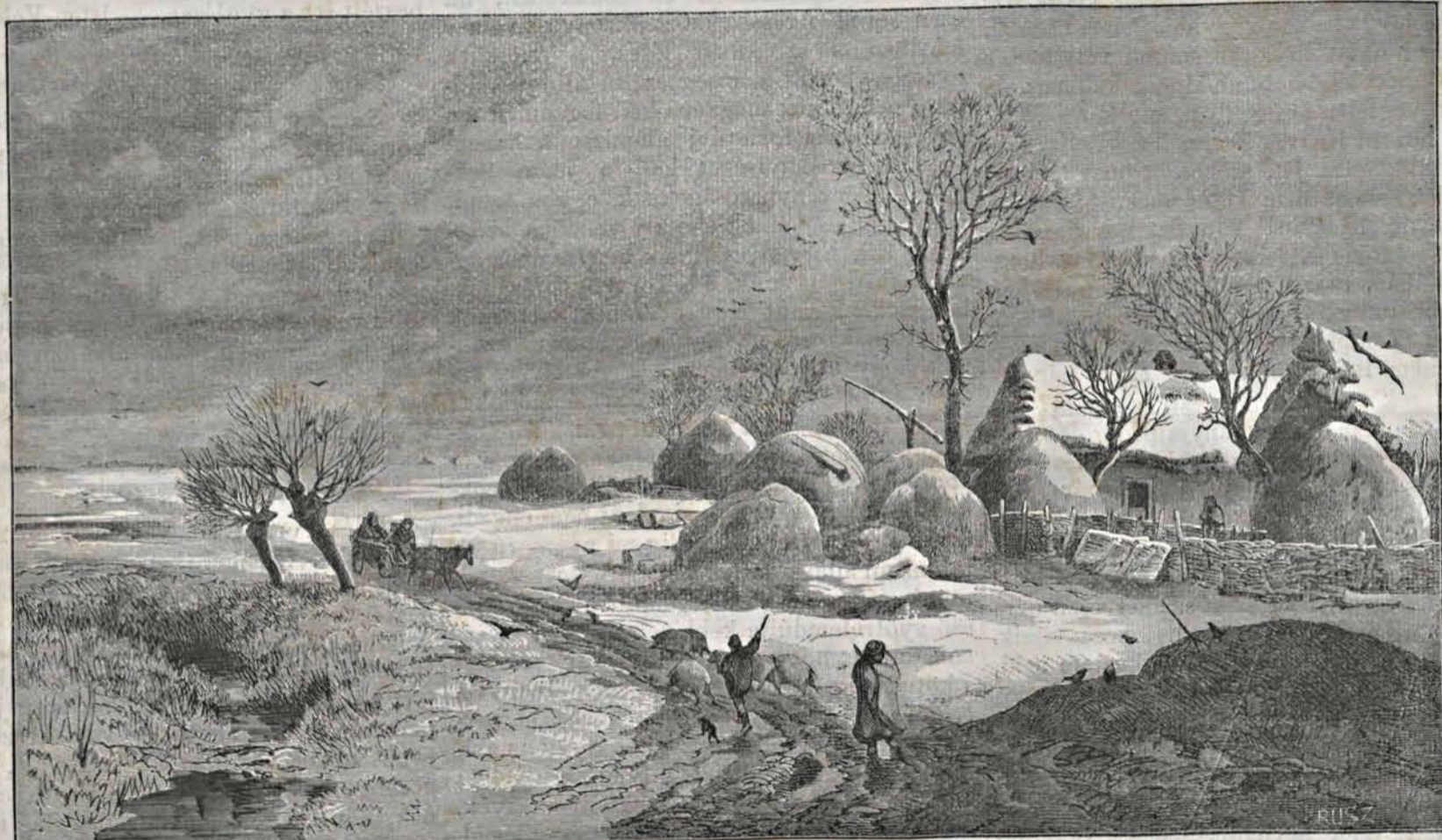
hósvatagot. Ha kiderül fölötté az ég, minél kekebb, annál hidegebb. A nap sugarai az éjszaka számára működnek, hogy legyen akkor mit fagyasztani; s ragyogó zománczat ad a fők kérgére, a sziklák oldalaira, és szikrázójégcsapokat növeszt.

Mennyi változatosság van mégis az alvó természetben. Mennyire különbözik a téli kép a völgyekben, a hegyeken, az erdők között, és a rónaságon. E havas és jeges világnak mennyi különböző szépsége van.

A hegyek zordonsága, az erdők félelme, a völgyek esőndje, hol az élet vonul meg, mily mélabússá válik a rónaságon, hol a tekintet elvész a távol ködben, a hang elenyészik a pusztaságban. A földön fehér minden, az ég szürke, s foszlányos felhői sobesen iramodnak, de el nem fogynak.

Itt van az igazi magány. Mérőfüldekre belát a szem, s nem lát életet. A mi élet van, az megvonul egy kis helyre, egy tanyába, vagy egy csárdába. Az élet, mely nyáron szerteszét sugárzik, mint a világosság, szintén megfogyott.

A legelő nyájak zaja elmult. A mi itt nyáron ismerős volt, az mind eltűnt, vagy meg van fosztva, mint a bokrok, avagy átalakulva. Az ágas-bogas bokrokat zúzmara lepte el, s a sármány, veréb, czinege felborzolva ül az ágakon. A kútgémeget szabadon lóbálja a szél. Az ismerős halmokat, mesgyéket, hórétet fedli.

Téli tájkép. — (Keleti Gusztáv eredeti rajza)

tatott is, azonban Ágoston a Directorhoz ment a feleletnek vele leendő közlését sürgetni; de ekkor már a Director másként beszélt, s azt mondta, hogy ő ugyan az ügyet e kérdésben szívesen submitálná, de neki azt nyilatkoztatta ki a Personalis (kiról pedig előbb azt mondta volt, hogy ezen submitálást s ítélethozatalt hasonlóan nem ellenzi), miszerint a Királyi Tábla e tárgyban nem fog ítélni, mivel valamint elfogatása nem tőle eredt, ugy Kossuthnak fogva tartása, s kibocsátása sem tőle függ. Ágostonnak a Personalist kelle már felszólítani, hogyha semmi ítéletet s még azt sem kaphatja, hogy a K. Tábla nem fog ítélni, ezen declaratiót legalább magától a Personalistól hallhassa, mert e nélkül nem lesz vala a felsőházhoz intézendő folyamodásban mire hivatkozni. A Personalist az nap több ízben kereste, de az nem volt otthon, vagy nem akart otthon lenni. Csak tegnap reggel találhatta meg, s ekkor ez egészen el- és megtagadta, a miket a Director mondott, kinyilatkoztatván: hogy a Kir. Tábla igenis fog ítélni, csak hogy a kérdést submitáltják. Ezzel Ágoston azonnal

niok. A védelem módját is arra módosították, hogy ezután sem Ágoston nem közölheti Kossuthal semmi számára készített munkáját, sem ez arra semmi észrevételét vagy feleletét nem teheti a nélkül, hogy mindazt előbb a fiscus s a katonai kormány meg ne vizsgálja s meg ne bírálja. Nem valódi gúnyja-e ez a szabad védelemnek?

Itten is inquisitio kezdődött a mult martiusi gyűlés iránt; nem tudom Kossuthot-e vagy a beszéllőket, vagy azt is, ezeket is érdeklőleg. Isten Veled. Barátod

Wesselényi, mk.

Téli tájkép.

A mi egyik és másik nap közt az éjszaka, az egyik és másik év közt a tél: a pihenés, a nyugvás ideje, a természet alvása.

Az élet elszibbad és hótakaró alá húzódik; a föld ütere, a folyók, patakok megdermednek. Ridog, élettelen lesz az egész arculat, mint a halálban. Mind az, a mit a föld élte, meg van fosztva a tápláló emlektől.

A merre a szem tekint, nem lát egyebet, csak

Egy-egy szennyes barna vonal szeli át a nagy fehér lapot, mintha abroncs lenne. Az országút ez, de nem élénkségéről ismerünk rá, hanem a szélbe ültetett fákról, melyek galjai egyhangulag zörögnek s hullatják a zúzmara, a tél eme megfogyott harmatját.

Az ember gondolkodóba esik, kik taposták össze az országút havát, mikor csak olykor fut rajta végig egy fakó szán, vagy a posta-talyiga, a civilizáció emez örökbolygója.

Emberről alig lehet látni. A szárnyasok a rendes élőlények, de mindannyi csak vándorlónak látszik. Olykor a varjak és hollók sötét csapatja száll el. E dögvész is az élet felé, a tanyák, falvak s városok közelébe sietnek.

A szél végig söpör néha a rónaságon és betölti a dombok alját is, egyenlővé tevén a felületet.

Egy-egy sötét pont fölött világoskék füstbokréták emelkednek. Ez és az ebek ugatása hirdeti, hogy e pusztá magányban élet van, mely a tavaszra vár.

Órákig kell menni, míg egyik tanyától a másikkig lehet jutni.

Mint a tűz, melyet a száraz avarban gyújtottak, meghagyja nyomát hamujában, itt is félre-ismertlenül meg van az a kis kör, a mennyire az élet terjed. Néhány lépés a tanya körül, s aztán a hósvatag kopársága kezdődik. Egy keskeny, ki-

gyózó ösvény fut ki a tanyából a hórétet közt, jelöl, hogy az élet ütere átzelel a fagyos moztól is. A szürke boglyán folyó csipripenek a verebek, a varjak itt megszállnak, s ha megzavarják őket, csak a háztetőre röppennek, ingerelve a házórző szelindeket, mely folyvást ugat rájuk.

Képek a hazai népeletről.

Aranyosó cigányok.

Olyan vad vidék, hogy elszorul az ember szíve. Ha az istennya rejtető kedvében leltne, — nem volna hely, hova elmenekülj előle. Ha a sziklahegyek szakadásaiból megáradt folyamok zúdulnának alá reád, ki az elzárt völgyben vagy, menthetlenül előttele az áramlat. Nincs menekülés sehol.

Az égből hatalmas oszlopokon nyugszik, s oly óriási izek tartják e romékművet, melyből eszmét, érzelmeket kereset a világ valamennyi régi és új mestere, hogy lángszóval az embri kéz kontár tevéit legalább hasonlósá tégye a természethez, melyből a szép és megragadó s a nagyszerű fogalmait merítjük. De hátha a hatalmas oszlopok valamelyike meging s reánk szakad a boltozat, mely fölötté nyugszik. Hátha valamelyik hegy megújja unalmas szerepét, s eszébe jut egy kis kirándulást tenni, — megindul lefelé, a kis völgyöbölbe, a hol mi állunk s a honnan nincs szabadulás!

Az én kedélyem nem bírja kiállni sokáig a vad vidékek vadon dicsőségét. Szeretem a regényes tájakat, gyönyörködöm szépségeiben, élvezem nagyszerűségeit, fölkeresem vadregényességeit, de nemskára egy leküzdhetetlen érzés fog el, — azt hiszem, hogy a fáradt vándornak enyhét nyújtó havasi forrás tengerre tagadhat, s a mély szakadatokból, melyekben e perczben még semmi nyoma a víznek, dühös áramlatok törhetnek hirtelen elő; azt hiszem, hogy talán az a mogorva fenyes is megújja szánalmas szerepét, megindul, s a merész kék boltozat olvasztva támpontját, reám szakad.

És mégis inkább szeretem az ilyen tájt, mint a rónát, a hol azt hiszed, hogy szabad a gondolat, pedig oly kietlen, oly pusztá minden. Gyakran bolyongtam ősfenyvesek, rengeteg erdők és sziklahegyek titokteljes mélyében, s bár messze szakadtam el az ily vidékek hazájától, a bércezes Erdélytől, — vissza — visszavágyom oda, a hol szórakozást talállok.

Ezer változatosság — ezer sajátosságban gazdag az ily tájak; hiába keresnők azt másutt.

Egyfelől a gazdagság s nábbi kényelem, másfelől a nyomor, nélkülözés és szegénység sehol sem képez oly éles ellentétet szemben egymással, mint Erdélynek azon részében, melyet aranyvidéknek neveznek.

A föld izmos fákat hord hátán, terjedelmes erdőseket, melyek alig ismerik még a fejszét; más országban egy egész keresetág, gazdag jövedelmi forrás volna ez: — itt szegény és koldus mellette a nép legnagyobb része.

S a föld alatt ott van a felszámíthatlan kincs, melyet aknáznak ezredévek óta, s melyet még nem aknáztak ki sem dákok, sem rómaiak, sem magyarok, sem oláhok. S a nép legnagyobb része mégis koldus és szegény mellette; nem örülhet az életnek.

E vidék ezer változatossága, ezer sajátosságai közül hébe-korba bemutatam már nem egyet az olvasónak. Most az aranyosó cigányról akarok

szólni, mert ez is egyik sajátosság vonása az erdélyi aranyvidéknek.

Az aranyosó cigánynak van hazája s van vallása is. Ez különbözteti őt meg bolyongó fajának más sarjadékaitól. Ő letelepült, nem lakik sátrakban, nem bolyong egy vidékről a másikra, s a társadalomban már nem is képezi azt az osztályt, melyhez a vándorló cigányt rendezes számítják.

A föld lekötötte őt. Egy országos hatalom s valamennyi kormányrendszer hiába kísérté meg számalmas nomádélet helyett, a nyugati polgárosodás jótéteményeit tární fel e faj előtt; nem nyult ő hozzá a kincshez, melyet a nyugot nyujtott. Megtartotta vándorbotját és sátrát s maradt megvetett, hazátlan, számkivetett a társadalomból, — de szabad mint a puszták fia, mint vándornép, melyet semmi sem köt egy helyhez.

De a mi az állam által képviselt hatalomnak nem sikerült, az sikerült a földnek. Az ember egész életét át a földdel küzd. Ettől esikarja ki lakását, élelmét, kényelmét. A tudomány mindannyi viv-

melylyel itt egy új hazában megbarátkozott, az aranyat.

A mitől az egész vidék lakossága fél, a mi borzalmassága által megdöbben minden kobot: egy vizáradás, mely mint tenger indul alá a hegy-csúcsokról, szakadásokon és szorosokon át a völgybe, s magával ragad mindent, mi állja útját, kifordítja a sziklákat s a fákat százados gyökereikből, azt ohajtja leginkább az aranyosó cigány. Ez a legélvezetesebb látvány előtte; szük kunyhójában várja míg lejátsza magát az isten-ítélet.

S ha a pusztító áramlat elvonult, iszap, lezudított fák és sziklák jelölék nyomait — az aranyosó cigány akkor indul aranyat keresni, akkor kezd keresetmódjához. A megdagadt vizek a sok értékelen között, értékes kőreszeket is mostak le az aranydús hegyekről, s mivel a rendes bányászattal elegendő foglalkoznak, régi törvények alapján pedig a cigánynak rendes bányászott nem szabad üznie, — e vándor faj meghonosultjai egy könnyebb, de néha elég jövedelmező keresetágot folytatnak, — az aranyosást, aranytartalmú vizek mellett, aranytartalmú iszapban.

Képünk ép ily aranyosó cigányt ábrázol; — aranyosó asztala már ott van a kiszemelt helyen, csak a kannát viszi magával, mely szükséges az aranyosás mű-tétéhez. Na meg, nék valami van a mi szintén nélkülözhetlen, — az az edény, melyből hébe-korba sziverősítőt lehet meríteni, ha terhes, izzasztóvá vált a munka.

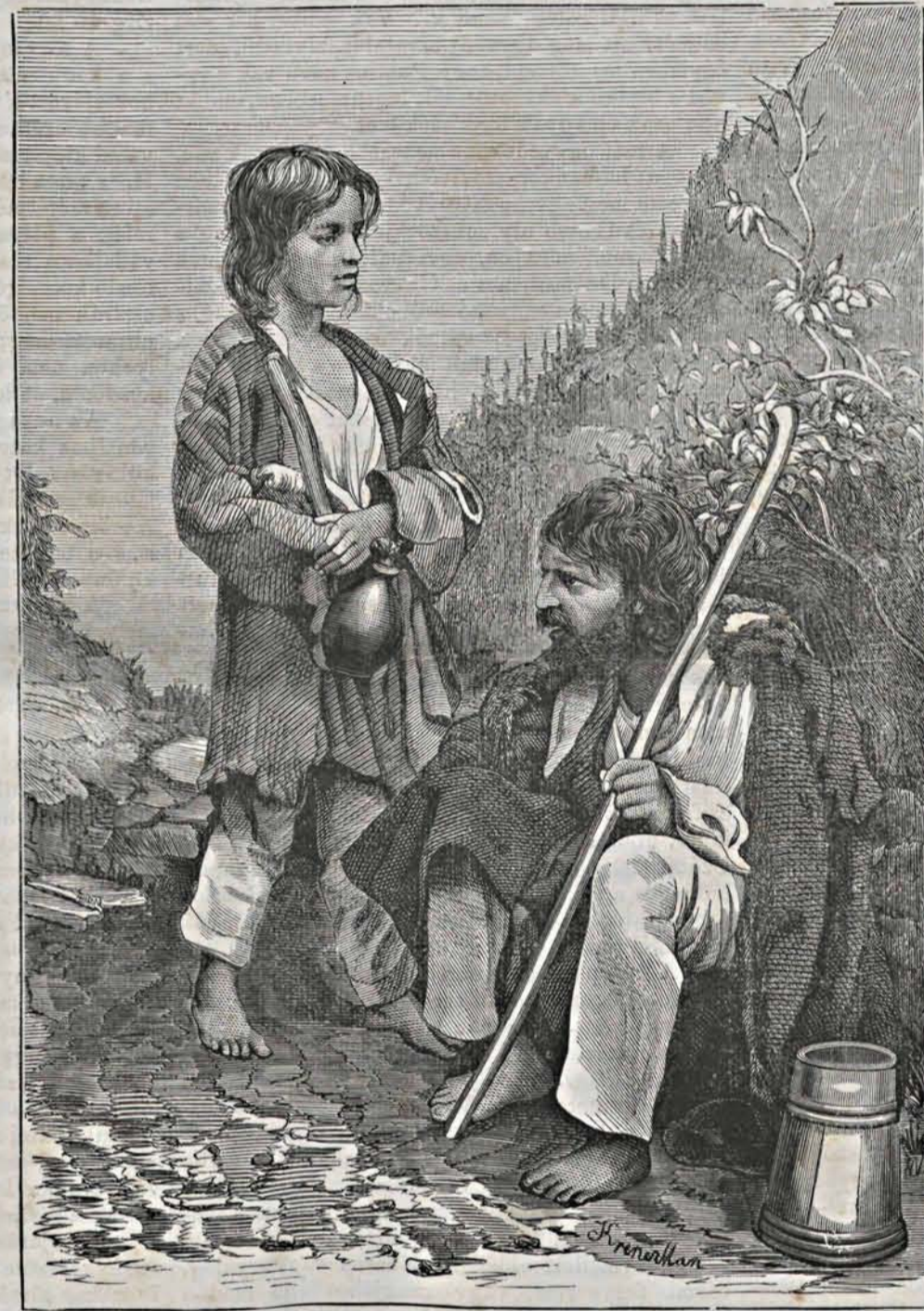
Lukács Béla.

Az ügyvédekről.

Nincs talán egyetlen élet-pálya is, mely a kor- és helyviszonyokhoz képest bizonyos változásokon ne ment volna idők folytán keresztül. A középkori papság rémítő hatalma csak a történelem lapjain sötétlik már. Az ökljogot lezörította a tudomány; ma már nem annyira a szomlyos erő, mint inkább mély tanulmány kívántatik egy hadvezérben. A mesterember is másképen dolgozik ma, mint hajdan; egy szóval a tudomány s ügyesség új alakot adott mindennek. A mesterségek s találmányok története nagyon érdekes, s lapunk ezt folyvást figyelemmel kísérte, tudva, hogy az anyagi jólét a nemzet életének egyik alapfeltétele. De azt hisszük, nem lesz érdektelen, ha korunk egyik legnevezetesebb s tán leghatalmasabb életpályájának régebbi történetével megismertetjük olvasóinkat. Az ügyvédi hivatásról szólnunk, s annak eredetével és fejlődésével igyekezünk, egy külföldi folyóirat érdekes közleménye nyomán, legalább fővonásokban megismertetni olvasóinkat.

Mikor még az emberiség a természet, s később Mózés törvényei előtt hódolt meg, ügyvédekre nem volt szükség, azaz: nem találkoztak oly egyének, a kik a más ügyét hivatalból védelmezték volna. Mózés idejében s még azután is az érdeket fél maga jelent meg a kapuban, azaz: a törvényesek előtt.

Az ügyvédség eredetét szabatos biztossággal kimutatni nem lehet, annyi azonban bizonyos, hogy hatalmas testületté nőtte ki magát, midőn a világnak eszébe jutott, hogy valami nevet kellene e testület tagjainak adni. S elkeresztelték őket Rómában advocatus-nak, holott eredetileg az advocatus-oknak nevezett egyének a vádlott mellett jótálló tanuk voltak. Ez ügyvédeket Rómában „szónok” czímmel is tisztelték meg. Az ügyvédeket, szerzőnk szerint, a szabadság termette. Hol szabadság lakozik, ott keresethők ügyvédek. Cicero szerint Görögország szónokait csak Athénben lehetett fölitalálni, hol szabad intézmények

Aranyosó cigányok.

E kérdésre így felelt meg közelebb egy lap: Valamikor réges-régen, úgy 1700 táján élt Londonban egy mogorva vén ember, de a ki ekkor még nagy rikasztógat, jó kávé tudott készíteni, és a kit véletlenül Lloydnak hívtak, hogy miért, azt talán a vad alfalfa tudná megmondani. Ennek fia, vagy tán unokája 1774 táján jó hírű üzletet az akkori börze-épület szögletéhez tette át, s 1838-ban ezzel együtt leégyt, 1844-ben, ennek felépülése után, a felső emeletben kapott engedélyt üzletével elhelyezkedni. Itt aztán hozzá, természetesen a tengeri utazás terheitől kifaradt, s üdülést kívánó hajósok s kereskedők tartottak be leginkább, s kávézgatás közben sok szerződés és alku kötött meg a „Lloyd“-nál; így származott aztán át mindenre, mi kereskedelem és tengerészetre vonatkozik, a „Lloyd“-elnevezés.

** (Földrengések 1869-ben.) A lefolyt év a földrengések és vulkán-kitörések történetében jelentékeny szerepet játszott. Huznált több kisebb-nagyobb földrengéssel lón Európa ez idő alatt meglátogatva; 5 közül az éjszakai részre esett. Legnevezetesebb azonban az, mely nov. 28-án Szeiziliát és Calabriát félemlítő szavazhat, mely romlást azonban egy sem okozott. A vulkán-kitörések közül ismeretesebb az Aetnaé szept. 26-dikán, a Suraceé (Uj-Granada) okt. 4-én, és a Cotopaxi-é aug. 3-dikán. Hónapokra fölosztva a földrengéseket, januárra jut 1, februárra 4, márcziusra 4, áprilusra 1, májusra 1, júniusra 2, augusztusra 3, szeptemberre 7, októberre 1, novemberre 2.

** (Nőemancipáció Amerikában.) Wyoming területének képviselő kamarája és tanácsa elhatározta: 1. Minden 21 évet elért nő, ha az említett területen lakik, minden választásban szavazhat, és a választási jogokhoz és a közhatalokra való bocsátására ugyanazon jogai lesznek, mint e terület férfi tagjainak. — 2. E törvény végrehajtatik aznap, a melyben megszavaztatott. A kormányzó e törvényt helyben hagyta.

** (A távirá magyarázata.) Franciaországban egy okosabbnak tartott falusi paraszttól kérdezte egy barátja, hogy mi az a távirá tulajdonképpen? — Hát azok a vasdrótok, a mit a vasut mellett látsz. — Azt tudom, de hogyan küldik rajta a híreket olyan gyorsan? — Ez igen egyszerű: megnyomják az egyik végét és a másik loirja. — Nem egészen értem. — No majd jobban megmagyarázom; van kutyád? — Van. — Jó! ha kutyádnak a farkára lépsz, mit csinál? — Ugat. — Na, képzeld, hogy a kutyák akkora, hogy a falutól a városig ér. — Igen. — Nincs kétség, hogy ha itt a farkára lépsz, Párisban fog ugatni. Látod öreg, ez a távirá! — No már most értem.

** (Egy zürichi kereskedő) a reklame egy új nemét találta föl. A lapokban ugyanis a következő hirdetések közli: „Az élet terhemre van, s ezért nemokára kivégzem magam. Áruimat ennél fogva hallatlan olcsó áron adom el...“

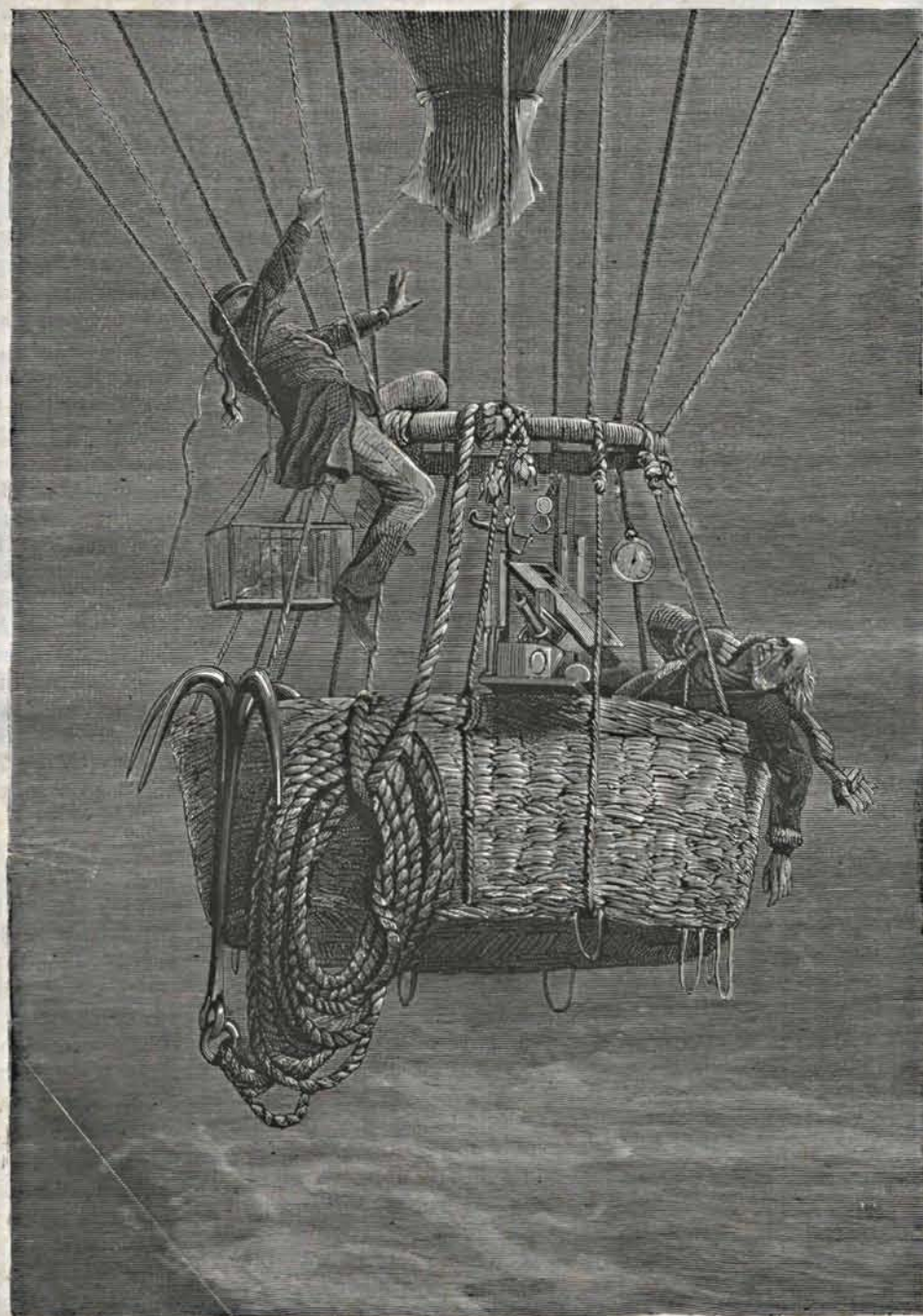
** (Az egyetemi alap.) A közoktatási miniszter előterjesztése szerint: a pesti egyetemet Pázmány Péter 1635-ben százezer forinttal alapította meg, de csupán hittani és bölcsészeti karral. Később Lósy Imre és Lippay György esztergami érsekek alapítványai folytán létesült benne a jogi kar. Mária Terézia pedig a duna-földvári apátság adományozásával alapította meg az orvosi kart. 1744-ben még csak 268,163 frtra ment az egyetem vagyona, melyet azonban későbbi adakozások annyira emeltek, hogy elérte a másfél milliót. A pénzdevalváció azonban 1812-ben 800,000 frtra csökkentte az alapvagyonát. Most azonban ismét 2.812,777 ftot tesz egyetemünk tőkeállománya. Európa egyetemi

közt nincsen is nála gazdagabb, tán az egy oxfordit kivéve.

** (A marhasó, mint tüzelő szer) igen hasznosnak bizonyult közelebb Németországban, mivel elmozdított alakban a vízbe vetve, annak oltóerejét négyzeselesen emeli, a mi különösen visszükében megbecsülhetetlen élny.

A magasban.

„Volnék csak kis madár!“ — megszámlálhatatlan változatokban rezgi át e jámbor ohajtás az újkor nemzeteinek érzelmi költészetében. A hajdankor népei, melyek egyszerű náviságokban általán véve sokkal ritkábban epettek olyanféle kívánságok után, melyeknek elérhetése iránt nem lehetnek tisztában magukkal, ama többé-kevésbé homályos és határozatlan vágyaknak is ritkábban adtak szállást szívükben, melyek a mi szerelmeseink dobogó keblét dagasztják. Valamint nem

Légújósok 30.000 lábnyi magasságban.

ohajtottak békavirág vagy kitudja miféle burján lenni az útfélen, hogy kedvesök lábai letiporják őket, épen úgy arra sem volt semmi kedvük, hogy versenyre szálljanak a csizmekkel és verebekkel. Ikarus példája, ki viaszszal szárnyakat ragasztott vállaira, hogy a napnak repüljön, de mikor már meglehetősen közel ment, celszerűtlen repülésszerűen a vízbe esett, a vakmerő légújszó — e példa minden ilyes kísérletől visszariadókat a régiákat. Foglalkozásai sem voltak olyanok, hogy az akkor szokásban volt forgalmi eszközök gyorsaságával be ne érheték volna.

A légújósok körül történt voltaképpeni kísérletek tehát egészen az új kor szülöttei, s különösen a francziák gyürköztek neki teljes erejükkel, hogy e nagyszerű és merész játékot, mely most még egyelőre ki sem számítható fontosságu közlekedési eszközöknek, vagy legalább is megbecsülhetetlen tudományos felvedéseknek lehet csirájá — folytatásuk és tökéletesítésük.

Mostanáig a légújók csak hidegen számító, érzéketlen tudósokat hozdottak meg a lég-özeán

ingotag hullámain, egy nemét az élő thermometrómoknak, a kik nem tudják vagy nem akarják felfogni a természet ragyogó szépségeit, s azt hiszik, hogy a légújósok egész költészetét, mivel ketlen szám fölállításában rejlik. Közlebből, mintegy a francia mükedvelő tudós világ újvi ajándokául, egy valóban gyönyörű munka jelent meg: „Légi utazások“ czim alatt, mely egészen más, érdekesebb és vonzóbb szempontból ismerteti a legújabb légújósok kísérleteket. E kísérleteket oly férfiak tették, a kik a mellett, hogy tudósok, egyzerszemin művészek és irodalmi emberek is, és e minőségeket nem cserélnék fel a világ valamennyi tudós társaságának legezifrább czimeiről sem.

Annyi mindenesetre tagadhatatlan, hogy a légújósok, ha még eddig egyébre nem is, de tudomány és észlelések tételére igen alkalmasok. Mert mig azok a tudósok, a kiket vizsgálódási készülékeik roppantsága ide köthet a földhöz, máris oléggé megjárják a mult november gyönyörű légtüneti jelenségeivel, mert minden előkészületek dacára sem láthatnak azokból a sűrű köd miatt épen semmit se, addig a mi merész hajósaink teljes nagyszerűségében élvezhetők e páratlan szépségű látványt. E légújósok, a kiknek légi kalandozásait az említett könyv tartalmazza: Glaisher, Flammarion, Fonvielle és Tissandier. Ők nem tartoznak a természettudósok amaz önzó osztályához, kik félnek a légben megfordulni, nehogy vissza kelljen vonniok azokat a törvényeket, melyeket nagy sietséggel s minden biztos alap nélkül egyszer felállítottak. Ők tudják, hogy a műnek még csakis kezdeténél vannak, s hogy a közönség tevékeny támogatása nélkül csak vágyó tekinteteket emelhetnének föl a felhőkhoz, a nélkül, hogy azok titkoszerű, ismeretlen vidékeit bejárhatták.

Melléket rajzunk Glaisher egyik utóbbi légútjából tüntet fel egy valóban meghatározó jelenet. Bátor légi kalandorunk, Coxwell nevű társával, már 30.000 lábnyi is jóval magasabbra emelkedett az úrben, mikor öt hirtelen ájulás fogta el. E roppant magasságra élő teremés eddigelő még soha sem hatolt, mert az a Himalaya legmagasabb csúcsát is túlhaladja. A greenwichi lebézsi vizsgáló intézet híres igazgatója maga beszéli el e légbeli drámát a maga egész iszonyatosságában. — Iszonyu is volt az valóban, mert ha Coxwell is elveszté vala lélekjelenlétét, menthetetlenül elpusztultak volna mindketten a léghiany s az ebből származott fagy és fulladás következtében.

De Coxwell, a mily gyorsan csak lehetett, leszállott a körből, hova föl kellett másznia, hogy a léggömb szellentüjét kinyissa, mert a köté, mely azt kormányozta, egy roppant gyors körforgó felszállás következtében összetekeredőzött. Ha hideg miatt elkékült és megmerevült keze véletlenül engedni talált, a vakmerő légújós az alatta tátongó borzostó ürbe hullott volna; a terhétől oly hirtelen megmozdult gömb pedig bizonyosan explodál. Emberi, vagy bátran mondhatjuk: élő lény ilyen remítő magasban még soha sem lélegzett. Glaisher, ki utazásának ez epizódját oly egyszerűen és naivul beszéli el, ugy látszik, hogy az egyetlen ember, ki nem akarja észre venni, mily hőstettet vitt ő véghez akkor. Kétségbe esvén, hogy oly hamar le kellett szállnia, majdnem vádolja önmagát, hogy még nem jutott el kitévelésének magaslataira. — Ez aztán igazán magas küldetés lehet. Sáni Lajos.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 2-ik számához 1870. jan. 9.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (Schulcz Ferenc) ismert jeles műépítészünk, a vajda-hunyadi vár avatott restaurátora, közlebből Erdélyben építészeti-történeti czéltől körutat tevén, nemcsak hogy a gyula-fehérvári román és a száz-sobesi góth-kori főegyházon nevezetes műszaki observatiokat tön, — de a Küüllövölgy egyik szerény falusi templomában Gógán-Váralján, mondhatni: Európára szóló műtörténeti fölfedezésre jutott; t. i. az e templom mennyezetét borító, 48 négyzögtáblázatra osztott festményt, a góth-korszak virágából, a XV-ik századból való festészeti remeknek ismertó föl, mely a művelt világtól messze, félreesvén — eddig szakértők által sohasem vizsgálatott. E 48 képlet többnyire bibliai alakokat ábrázol. De ott vannak az Anjou-, Hunyadi-, Bethlen- és Bánffy czimerek is. Schulcz félszékot tett e ritka műrűgység valamennyi képletének hű lemásolása s ismertetése ügyében.

** (A „Századok“) mult évi utolsó — decz. — füzeté elhagyta a sajátót a következő tartalommal: II. Endre 1222-dik évi aranybulla Jódh-radszky Józseftől; a Fertő régi áradásai Nagy Imrétől, mely igen érdekes értekezés, mert több százados néphagyományt szállít le okmányok alapján történelmi valóságára; Székely Mózes jellemzése Várfalvi Nagy Jánostól; s „Hazai okmánytár“ IV. dík kötetének ismertetése Garádytól (Fábó András) s a tárczában számos apróság. Ezek közül kiemeljük az tudósítást, hogy Szics István volt tanár a szép multu nagy magyar város Dobreczen történetén dolgozik.

— (Kalifaj Ede urtól) a következő értesítést vettük: A „Beniczky Lajos életrajza és kufsteini naplótöredéke“ czimű könyv, melynek jóvedelme a gyászot véget ért honvéderesd siremlékére lett volna fordítandó, az előfizetők csekély száma miatt nem jelenhetik meg, minthogy a bejött összegből még a nyomdai költség sem földözhető, nem hogy jóvedelmet lehetne kimutatni. E szerint azon előfizetők, kik Heckenast G. kiadóhatalában előfizettek, illető pénzeik mirefordítása iránt ugyanott intézkedjenek, — ellenkező esetben az előfizetési összegek január 15. után vissza fognak küldetni.

Közintézetek, egyletek.

— (A magyar tud. akadémiának) az újévben első ülése a II. osztály volt. Az akadémia eddigi hat osztálya most már háromba van összevonva, s római számokkal jelölik. Az I. a nyelv-és széptudományi osztály, mely eddig is egy külön osztályt képezett. A II. az eddigi történelmi, bölcsészeti és jogi osztályokból, végre a III. a matematikai és természettudományi osztályokból alakult. Az osztályok minden héten hétfőn tartanak, sorban a mint következnek, ilé. Minden hónap utolsó hétfője összes ülés egyzersemind, de ha pályamunkák bemutatása vagy előntés van napirenden, az osztály-ülés összes-ülések alakul át. Így történt ez alkalommal is; öt rendbeli pályamunka határideje jött le decz. 31-dikén, s ezeket mutatta be a titkár. A Telemi-jutalomra 12 tragédia érkezett, melyek közül egyet, több rendbeli forma-hiba miatt, pályázatra nem lehetett bocsátani. A Karácsony-jutalomra (ezuttal 400 arany) 14 vigjáték pályázik. A takarékpénztár által kitűzött 1500 forintos nemzetgazdasági kérdésre, a Sztóky-féle jogi, s a Dóra Szilárd-féle kereskedelmi pályázatra, mindenkire egy-egy pályamű érkezett be. A pályaművek az illető osztályoknak, t. i. a két drámai pályázat az I., a más három a II. osztálynak adott ki bírálat végett. Az I. osztály még ott a gyűlés ideje alatt förevonult s kinevezte a bírálókat; és pedig a Telemi-pályázathoz B. Komény Sigmond tszéleti, Szász Károly rendes és Salamon Ferenc lev. tagokat, kikhez még a nemzeti színház részéről fog két bíráló járulni. A Karácsony-jutázathoz Toldy Ferenc, Gregus Agost, Gyulai Pál rendes, Pompéry János és b. Podmaniczky Frigyes lev. tagokat. A pályaművek bemutatása után az osztály-ülés megkezdődött, Szilágyi Ferenc lev. tag olvasta föl „Gróf Mikos Anna, b. Daniel Istvánné vegyes házassága a XVIII. században“ czimű értekezése vázlatát. — E vegyes házasság hasonló, lehetne mondani: ismételt esete volt a kévéssel azelőtt Cseréi Helena és Wessélynyi

Miklós között történt házasságnak; mindakettő az Erdélyben akkor fenálló vallásügyi viszonyoknak, s ezekkel szoros kapcsolatban lévő politikai viszonyoknak sajátzerű illusztratioja vala, ha szinte a kettő között némi különbség is volt, névszerint az, hogy gr. Mikos Annának első férjétől, b. Bornemisza Páltól egy fia s három leánya volt, kiknek sorsa e vegyes házassági drámában szerepel. — B. Daniel István Mária Teréziához flyamodott, hogy a szabályszerű írásbeli reversalis-adás neki engedtesék el, mibe a királyné belé is egyezett, de oly feltétellel, hogy a báró magát akkori erdélyi püspök gr. Kollonits László, s egy más kath. pap jelenlétében, minden netán születendő gyermekeknek kath. hitben leendő nevelésére elő szoval kötelezze, s a copulatio is kath. pap által történjék. E szerint b. Danielnek, csak más formában, de mégis reversalist kellett adni, s azt a parancsolt módon adott is. Majd fia születvén Nagy-Czégén, Kolozsmegye alsó kerületében, azt reform. pappal keresztelteté meg, bár a püspök minden elővigyázati előntézkedéseket megtett, hogy azon fia keresztelése kath. pap által történjék. A felolvasó a kérdéses vegyes házassági események közül főkép e keresztésre vonatkozó adatokat, s a püspöknek a báró ellen a királyné előtti föllépését emelte ki bővebben, valamint a püspök panaszában foglalt indítványokat elmondotta, miket a királyné nagyrésben jóváhagyott. Ennek következtében b. Danielétől az első férjétől született gyermekei olvétettek, s növéderók gr. Haller Antalnénak gyámsága alá adtak, s azon gyermekek jószágaira felügyelés pedig hunyadmegyey főispán, b. Bornemisza Jánosra bízott, noha az ellen b. Danielné, s mint a következtés megmutatta, nem ok nélkül tiltakozott. Azonkívül b. Daniel ellen vakmerő tetteleit köz nyomozás rendelkezett, melynek eredménye volt, hogy neki „kegyes czélokra“ 300 darab aranyt kellett fizetni, mely összeg arra fordítottat, hogy kamatját két olyan udvarhelyszéki reform. nemes ifju kapja, kik a kath. egyházba áttérnek. — Gróf Mikos Anna II. József császár alatt 1783-ban Medgyesen áttért a reform. egyházba, miután akkori püspök gr. Batthyány Ignác, kétszeri legfelsőbb parancs következtében, a báróné hatheti oktatását elrendelte.

— (A magy. tud. akadémiás rendkívüli nagygyűlés.) Az akadémia ölnöksége körlvelet bocsátott az akadémia minden tagjához, melyben azok fölyő jan hó 17-re rendkívüli nagygyűlésre hivátnak össze. Czélja: az ö Felsőge által mogerősített alapszabályok teljes életbeléptetése s az ezáltal szükségessé lett választások megtétele. A körlveletben a vidéki tagok oly módoai megjelése kéretik, hogy ezek már 15- és 16-án az előleges osztály-értekezletekben résztvehessenek. — (A „Corvinus“) könyvkiadó részvénnytársulat választmányá, az elhunyt Örmödi Bertalan helyébe Vadnai Károlyt választotta igazgatóvá.

Egyház és iskola.

** (A selmeci akadémia jubileuma.) Selmecen nagy ünnepélyre készülnek. Ez évben lesz ugyan is száz éve, hogy Mária Terézia az azóta nagy hírre emelkedett bányászati és erdszeti akadémiait megalapította. Meg akarják e százéves ünnepet tartani, még pedig illő diszszel. Bizottság is alakult az ünnep sorrendjének megállapítására, s a költészetnek pénzügyminiszterünk elő leendő terjesztésére. E költségvetés szerint az akadémia pénztárából 28,000 ft, Selmecz városától 16,000 ft, s a bányász-társaságtól 3000 ft kellene. A világ minden részéből szándékoznak meghívni vendégeket.

** (A budai József-műegyetemhez) a közoktatási miniszter Miller József gyárigazgatót, a viz-ut-és vasútépitészeti tanszékre Kherndl Antal, a kísérleti természettanra Szily Kálmán, a leirai mértanira Försler István, és az órműgépáttanra Horváth Ignéc műegyetemi segédtanárokat rendes tanárokká nevezte ki.

** (Angol népművelési törvény.) Londoni lapok közlik azon népsikolai törvényjavaslatot, mely a legközelebbi parlamenti ülészekben kétségkívül keresztül fog vitetni. Főmozzanata e javaslatnak tankerületek és körületi iskola-kollégiumok fölléptése, mely utóbbi az iskolai kénszer életbeléptetése után minden gyermeket 6-tól 14 évig isko-

lázásra kötelez. Azon szülők, kik vonakodandnak gyermekeiket tanodába küldeni, pénzbírsággal lesznek büntetve. E törvény életbeléptetése által származott költségek „iskolai adó“ czim alatt lesznek fedezve. A tanítás szigoruan vallásfeleket nek nélkül lesz, a kerületi iskola-kollégiumnak azonban kötelessége oda hatni, hogy a tanulók az iskolatermen kívül a rendes tanórát csorbítása mellöz-tével, saját vallásukban nyerjenek oktatást. A kerületi iskola-kollégiumnak nem szabad azonban egyik vallást sem a másik hátrányára kedvezményekben részesíteni. — Hollandiában, hol a vallásfeleket nélkül tanodák már léteztek, virágoztak, de a tankötelezettség még nem létezett, e pillanatban szintén annak életbeléptetésén működnek.

** (Ünnep.) A württembergi királyságban, a mi különös, a protestánsok több ünnepel bírnak, mint a katolikusok. E bajt ugy fogják orvosolni, miszerint az ünnepeket aként helyezik át a vasárnapokra, hogy a protestánsoknak 9, a katolikusoknak pedig 7 maradjon. Korszerű eljárás.

** (Rómából) írják: A zsinaton levő lelkiatyák száma eddig 1035-re rug. A legfővelatról jöttek: Monsignore Lamys Santa Fé-ről, Maigrét a Sandvich-szigetekről, Anlands Port-natal (kafferek hazája), Petit Jean Sienkou szigetéről (Japán), a kenricki és san-louis missuri püspökök. — A változó időjárás miatt az idős főpapok közül sok megbetegedett; a pápa ezért orvosi kollégiumot alakított Viale Prela elnöklete alatt. — Valki, maig sem tudják ki, áruhírban, püspöknek öltözve vett részt a konziliumban.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Magyar gabona Svájcban.) A legutóbbi hiteles svájci adatok nyomán körülbelül 2.400,000 máza gabona szállítaték a württembergi Friedrichshafen és a bajor Lindau kikötőkől a Bodentón keresztül Helvecziába. Hogy e nagymennyiségű gabona főleg honunkból kerül Svájcba, igazolják a fennemlített kikötőkre érkező s a felirattal ellátott: „Guttreide-Wagen aus Ungarn“ gabonaszállító gómozdony-terherkocsik. Ezenkívül nem csekély gabonamennyiség az, melyet Svájc, Genf és Neufchatel-en keresztül Franciaországba s Basél felől Dél-Németországba föl nyer.

** (Rongyszüvés.) Tolnamegyéből, Bonyhádról írják, hogy az ottani vidéken azelőtt nagy terjedelemben üzteni szokott rongykereskedés az utolsó 20 év alatt nagyon lepadt. Az 50-es évek alkalmával az akkori kormány a kivitel és a hálózat megszorító szabványai ezen üzletre fölöttébb hátrányosan hatottak. Ezen suttott helyek közé főleg Paks, Tolna és Bonyhádt tartoznak, mivel ép ezek voltak, melyek a legelőkelőbb kereskedést üzték Horvátországgal és a Határvidékekkel. Baja, Szabadka és Apatin szintén hasonló jóminőségű, bár kisebb mennyiségű rongyot szolgáltattak; ezután Debreczen és vidéke következett, mely azonban rosszul kezelt árut adott, mely kizárólag hazai gyárakban használtatott föl. A rongykereskedés kedvezőtlen állapotának az lett következtetése, hogy az emelkedő papiripar szükségleteinek fedezésére a gyárosok kénytelenek voltak mindenféle surrogatumhoz nyulni, s külföldön a konkurrenzia által teljesen legyőzöttek.

Mi újság?

** (A királyné) növére a nápolyi királyné szerencsés születése után, most már nemokára visszatért Romából, s Triesthez a „Greiff“ gőzösön utazván, onnan egyenesen Budára jó körülbelül január 16-án.

** (A pestvárosi tisztújítás) kérdésében a jan. 5-kén közgyűlés Sereghy J. indítványát fogadta el, mely szerint Pestváros sűrgetni fogja a közö-gek és megyék minél előbbi rendezését, s egyelőre nem tart tisztújítást.

** (A Telemi-féle ház) Budán, melyet a magy. kormány a honvédségi főparancsnokságnak, illetőleg József főhercegnek átengedett, már teljesen át van alakítva és a napokban lakható lesz. A 140,000 frtra rugó átalakítási költségeket a m. k. államkincstár viseli.

** (A honvédtisztai fizetések) felemelését a honvédelmi miniszterium e hó első napjától kezdve léptette életbe. E szerint az örnagy évi fizetése

1860 frt. első osztályú századosé 1200 frt., 2-od osztálybeli 900, főhadnagyé 720, hadnagyé 600 frt. Az altisztek fapénze elmarad, ellenben szállás- pénz, butor- és tisztai szolgálattal megmarad.

** (A honvédek menházára) Jókai Mór, a míg él, évenként 100 frtot ajánlott föl.

** (Luzsánszky Pál emlékére) Kassaváros Luzsánszky Pál terének nevezte el az ottani sétányt.

** (Mátyás király emléksobrát) illetőleg Pestváros bizottságot küldött ki, hogy tudomást szerezzen az ügynek mibenlétéről. Kitünt, hogy Pestmegyében már 1848 előtt megtették erre nézve az előmunkálatok, s mintegy 12,000 frt jött össze önkéntes adományokból, mely összeg azonban más célra el is fordítottatott, hogy most semmi rendelkezés alatt álló alap nincs. A Ferenczi szobrász által készített kis minta a múzeumban van, s a gránitból készült piederstall lépcsők nyug-padokul szolgálak a múzeum kertjében.

** (Újabb királyi vadászterület.) Mint az „Erdészeti Lapok”-ból olvassuk, az ungvári koronai uradalom erdőségei újabb négy pagonyra lettek felosztva, u. m. az ungvári, o-kemencei, stavnai és a remeti pagonyokra. A remeti pagony egy része a Felsője számára vadászterület lett kihalatva. Ungvártól mintegy 3—4 órányira esik e helyiség s alkalmas oly vadászat létesítésére, a minőnek — ha majd rendben lesz — pártját Európában keresni kell. A vadászatot medvék, vaddisznók, szarvasok és hiuzok képezik, melyek hogy mily mennyiségben és minőségben fordulnak elő, elég lesz megemlíteni, miszerint a mult évek egyikén ott 49 vaddisznó, s ezek közt nem egy 4—5 mázas lövettet, és hogy ott minden évben számosabb medvé és szarvas, meg egy két hiuz esik. Emeli e terület előnyeit, hogy az Schönborn gróf munkái uradalmának erdőségeivel határos, hol a vadászat szigorú tilalmazás mellett igen rendszeresen üzetik, s hol a mult télen egy napi vadászat eredményeül 7 medve, 5 szarvas és 1 hiuz volt felmutatható. Egy királyi vadász-kas-tély és közelében erdőéri lak emelést tervezik.

** (Esküdtársi tárgyalás volt) Nagy-Szombatban deczemb. 29-án. Dr. Ondrej Randlinszky, kúti-i plebánus indított keresetet Petrovich Lipót és nyolc társa (köztük három kath. pap) ellen, a miért ezek egy nyit levélben „pánszlávnak” neveztek, mint a ki szereti az orosz rubeleket. Az esküdtek azonban nem találták vétkeseknek a vádlottakat, s fölmentésüket örömmel fogadá a nagy-szombati közönség.

** (Érdekes adatok a budai tébolydáról.) Buda mellett a Lipótmezőn levő nagy országos tébolydák mult nov. hóban 479 beteg ápolatott. Ezek közül csak kettő halt meg novemberben, tehát az egészségi állapot kitünő volt. Érdekes néhány adat a tébolyodottak vallásáról és állapotáról. A tébolyodottak közül állapotára nézve 212 nőtlén vagy hajdon és 25 özvegy és csak 134 nő vagy férjezett. Tehát a túlnyomó rész a házassági kötelékben nem élők eskik. Vallásra nézve a legnagyobb kontingenst a katolikusok állítják (201), de ez arányban áll az ország kath. lakosságának számával: de nem áll arányban az izraeliták létszámával (mintegy 6 millió), úgy találjuk, hogy 8 millió katolikus és izraelita 300 tébolyodott, a többi vallásfelekezetet követőből álló 6 millió lakos csak 79 tébolyodottat számlál a budai tébolyodában. — Életkorra nézve legtöbb tébolyodott van az életvirágjában állók között (20—40 évig 225); 10 éven alul 2, 70 éven felül 3 van a tébolydában.

** (A „Törvök”) czimrel egy új vig operát adnak most egy párisi színházban, Beletekint a

hárem titkaiba s előfordul benne a néma eunuchok egy kardala. Ezt természetesen csak a zenekar adja elő, a néma örök pedig csak ajkaiikat mozgatták, s kézműdolaitaikkal házrendítő hahótát okoznak.

** (Hamis bankjegyek.) Egy idő óta hamis bankjegyek vannak forgalomban kivált Budapesten, melyek jól vannak utánozva, s el vannak látva vízyomással is. Gyantíják, hogy Bácskából kerültek föl, mert a budai főpénztárnál különösen oly pénzküldeményekben találtak föl ily hamis jegyeket, melyek a Bánságból érkeztek. Különben könnyen felismerhetők, mert az irás el van rajtuk törölve.

** (Egy fiatal bűnös.) A „Bihar” egy 18 éves ifju bűnperét közli. A vádlott vallomásaiból kitétnik, hogy már 16 éves korában egy házba tört be, honnét 4 frtot elorzott. 1868-ban boszúból gyujtogatást követett el. Ugyanazon év őszén Báncsón minden levelekerejny feltört, hogy pénzt vagy levéljegyet raboljon. Egy alkalommal fegyverhez jutott, s megtámadott először is egy zsidót, majd egy zsidót, mindkét esetben azonban eredmény nélkül. Legközelebb, m. hó 12-én két töltött pisztollyal felfegyverkezve előlévára a báncsói bormérésbe ment, hol a zsidó kocsmáros nevével, testvérével s egy szabadságot katonával találta, kiket mindjárt pénzők előadására kényszerített. Midőn azonban a kocsmáros 3—4 forintnyi pénzküldeményt átadta, s piszkolódó szavak közt kifelé indult, a szabadságos katona felkapott a sarokból egy fűszét, s a rabló fejére ütött. Ez azonban még képes volt lövési kísérletet tenni, mely szerencsére nem sült el. Egy második ütés jobban talált. A rabló lerokadt; mire lealézattott s az oda siető panduroknak a corpus delictivel együtt átadott.

** (Brassóban) m. hó 20-án temettek el egy 75 éves öreg urat: Honigberger Márton, ki Indiából a lahorei király nyugalmazott orvosa volt. — Vén kora dacára a jövő tavasszal ismét egy utat akart tenni Kelet-Indiába; de a sors nem engedé. Különben óhajátosa volt mindig, hogy hazai földben pihenjen.

— (Smolka leánya) néhány hét előtt megörlt. Egy műkedvelő előadásban működött közre s az előadás után is folytatta szerepét. A házino eleinte tréfának vette a dolgot, később azonban megütököve a helye magaviseletén, félrehívta és szemrehányásokat tett neki. A szerencsétlen elszaladt s azon fiatal ember nyakába vetette magát, kivel a darab szövege szerint a szerelmes párt játszott. Ekkor vették észre rajta az örülség jeleit s haza vitték. Szerencsétlen atyja a döblingi tébolydába szállította, hol úgy látszik, gyógyíthatatlan rögeszmében szenved.

— (Nyilatkozat.) A Pécsi Lapok mult évi deczemb. 23-ki számában, az általam a Vasárnapi Ujság azon évi 50-ik számában közölt 1869-diki hírlap-statisztika ellenében felhozta, hogy Pécsott nem négy, de csak két lap létezik, t. i. a Pécsi Lapok és a Kalauz. Miután én minden a magyar korona országában a mult év folyamában megjelent hírlapot és folyóiratot számba vettem, azt csak a birtokomban levő példányok után tettem, s így a következő négy lapot számítottam: 1. Pécsi Lapok, 2. Kalauz, 3. Néptanoda, 4. Negyvennyolczas balpárt; ez utóbbi, jóllehet csak egy száma jelent meg, a rendes lapok alakjával birt, s ugyanazon közleményben a megszűnt lapok számában is bennfoglaltatik. — Szinnyei József.

Nemzeti színház.

Péntek, decz. 31. Új fordítás- és betanulással először „Tevédések játéka.” Vigjáték 3 felv. Irta Shakespeare; ford. Arany László.
Szombat, jan. 1. „Bánk bán.” Eredeti opera 3 felv. Zenéjét szerz. Erkel Ferencz.
Vasárnap, jan. 2. „II. Rákóczi Ferencz fogása.” Eredeti dráma 5 felv. Irta Szighigeti.
Hétfő, jan. 3. „Mészáros.” „Tevédések játéka” Vigj. 3 felv. Irta Shakespeare; ford. Arany L.
Kedd, jan. 4. „Dinorah.” Opera 3 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.

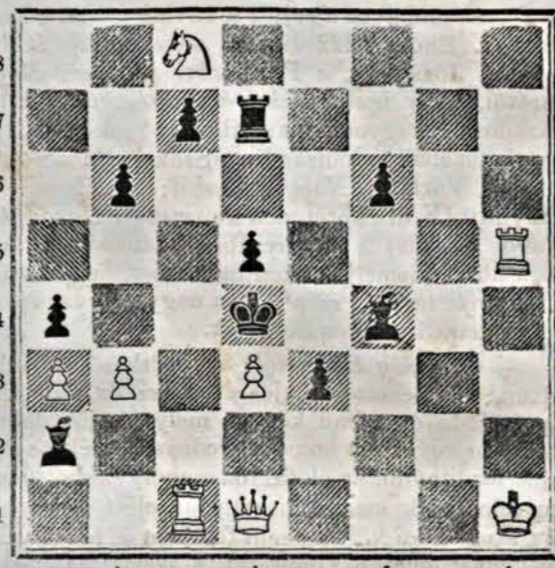
Szerda, jan. 5. „A tévadásból.” Szinnü 4 felv. Irta Baunersfeld; ford. Szerdahelyi.
Csütörtök, jan. 6. „Faust.” Vig opera 3 felv. Zenéjét szerz. Auber.

Szerkesztői mondanivaló.

— Debrecezen. B. E. Az új évben is igen szivesen végeztük a csekély megbízásokat. A „V. U.” legelső évi folyamát is, mintán a többi tizenöt évi mind magyan, meg fogjuk szerezni s rövid időn elküldhetni rendelők.
— Paris. M. G. Megemlékezését örömmel vettük s őszintén viszonzunk jó kívánatát. Az ottani iparos életről különösen a saját műszakához tartozókról ismeren vennék rövid, érdekes közleményt.
— Veszprém. J. E. A képeket már meg is metszetük, s a tavasz folytán fogjuk közölni.
— K. Vágás. N. L. Nem kételkedünk benne, sőt elismerjük, hogy az érzelmes nemese; de az általok sugallott költemények nem felelnek meg a mai kor költői ízlésének.
— Bécs. M. G. A kép elég csinos, de tárgya nem érdekelné közönségünket. Ha személyesen találkoznánk, talán mással fogjuk kicsérélhetni.
— Pest. „Remete Pál” nem lesz olyan híres, mint az egykori!
— Bécs. L. Gy. A beküldött két költeményben sem egy tisztult eszmét, sem egy hangzatos sort nem találtunk. Ilyen „lyrikus” (sic!) verseket és „dudákai satyrkat” nem kérünk.

SAKKJÁTÉK.

528-ik sz. f. — Bayer Konrádtól (Olmützben.) Sötét.

Világos indul s az 5-dik lépésre mattot mond.

Az 523-ik számú feladvány megfejtése.

- (Szirmay Jánostól.) Világos. Sötét. Világos. a) Sötét. 1. Hc4-d6; Kd4-c5. 1. ... c8-c2. 2. Hd6-e8; Ke5-b6 v. b4. 2. Ff4-e5+ Kd4-c5. 3. Ff4-e3 v. d6 matt. 3. Hd6-f7 matt. Világos. b) Sötét. 1. ... f6-f5. 2. Hd6-f5+ Kd4-c5. 3. Ff4-e3 matt. Helyesen fejtették meg: Veszprém: Fülöp József. — Harasztiban: Gr. Festetics Benno. — Gelsen: Glesinger Zeigm. — Miskolczon: Czente József. — Jászakirán: Galambos István és László. — Alsó-Dabason: Parragh. — Homonnán: Farkas Bertalan. — A pesti sakk-kör.

Nyitl tér.

— (Uj naptár 1870-re.) Heckenast Gusztáv kiadásában megjelent, s általa minden hazai könyvtárnál és könyvtőlénl kapható: Országgyűlési Naptár 1870-re.

— Számos képpel. — Az országgyűlésre vonatkozó s más érdekes közleményekkel, és bő mulattató rovattal. Az országgyűlési képeket — mintegy 50 arcképpel — rajzolta Jankó János. — A hat-ivre terjedő naptár ára 60 kr.

TARTALOM.

Szentjóbi Szabó László arcképéről (képpel). — A pécezi kert. — Kossuth elfogatása 1837-ben. — Téli tájkép (képpel). — Képek a hazai népiéletből (képpel). — Az ügyvédekről. — A zakány-zágrábi vasut. — Az új világ óriás gyümölcsei. — Egyveleg. — A magasban (képpel). — Tárház. Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi újság. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. Nyitl tér. — Heti-naptár.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

Láczy Szabó Károly ur kova-malomkö-gyára Sáros-Patakon, melynek készítményei a Londoni világkiállításon jutalom-érmét nyertek, átment egy részvénytársulat birtokába

Sáros-pataki kovamalomkö-gyári egyesület

czime alatt:

Már Láczy Szabó Károly ur kezelése alatt évről-évre annyira fokozódott kelendőse ezen francia módorban készített malomköveknek, hogy azok, a kik malomkö-szükségletüket ezen gyárból fedezték, újabb megrendeléseknél mindig ugyanazon minőségű köveket kívántak, a milyneket már előbb nyertek, mely körülmény azok kitünő voltáról és hasznavehetőségéről a legkétségtelenebb bizonyítványt nyújtja. A részvény-társaság, mely Láczy Szabó Károly urat a gyár további vezetésével is megbizta, — különösen oda fog törekedni, hogy a legkelendőbb átmérőű kövekből mindig néhány pár a gyárban készletben legyen, hogy a beérkező megrendelések azonnal teljesíthessenek.

A kövek kétféle minőségűek, minél fogva két osztályra osztatnak. Az I-ső osztályú sáros-pataki kövek keményebb fajnak lévén, nagy előnnyel használtatnak gőz- és műmalomokban fehérítésre; már első fellépésüknél a francia kova-malomkövekkel versenyez keltek és ezek roppant árat tetemesen leszállították, és a mellett, hogy a francia kövekkel egy sorba helyezhetők, sőt ezeket némely tekintetben, különösen tartósságra nézve, felülmulják, ezeknél tetemesen olcsóbbak is.

A II-ik osztályú sáros-pataki kövek különösen a száraz és sima vagy parasztos őrlésre valók, és mindenmü gőz- és műmalomnál, vízi, szél és szárazmalomnál alkalmasak. Ezen különös szépségű rejtés kovafaj egyedül csak a sáros-pataki határban jön elő és az abból készült malomkövek mindenmü gabonafajok őrlésére kitünők és győzősek. — Főelőnyük pedig, a mi a legnagyobb ritkaság az, hogy rosz őrlésre párjuk nincsen: — végre a szesz és pálinka gyárakban a kukorica őrlésre igen keresettek.

A legkelendőbb malomkövek ára helyben Sáros-Patakon, páranként osztrák értékben.

Table with 2 columns: Átméret (36, 38, 40, 42, 44, 46, 48) and Ár (160 ft., 170 ft., 180 ft., 190 ft., 200 ft., 210 ft., 220 ft.).

A felső könek rendes magassága 12", az aljkőé 10", ezenfelül minden hüvelyk 2 ft. 70 kral számítatik; alacsonyabbág tekintetbe nem vétetik. A megrendelések minden pár köre 50 forint előpénz befelldése mellett, még pedig néhány héttel előbb, mintsem a kövek szükségletnek, történek, egyuttal pontosan meghatározandó a kö nagysága, a lyuk bősege, valamint az irány, vajjon jobbra vagy balra lézen forgásuk, végre miféle malomra és őrlés nemére szükségeltetik és melyik osztálybeli legyen a kö.

A megrendelések vagy Pesten Güzibe és Roth traktnál, Széchenyi-utca 3-dik szám alatt, vagy Sáros-Patakon „A sáros-pataki kova-malomkö-gyári egyesület” czime alatt levél útján történhetnek. — A kövek csak készpénz fizetés vagy utánvét mellett küldetnek el a kikötött időben. — Pest, 1869. márczius havában.

478 (14-18)

Az igazgatóság.

Börbajok valamint titkos betegségek és súlyos utóbajjal ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű floicord (egykori párisi tanárának) módszere után, siker biztosítá-mellett, rendel. Sugar f. orvostudor stb. Lakása Pesten, váczi-utca 15-ik szám alatt.

Roma Titkai a XIX. században. Irta: Briffault Ödön, fordította: Mártonffy Frigyes. Ezen kiválólag érdekesítő, regényes korrajz a római udvar és nép életéből, némileg folytatását, az ugyanazon kiadásban megjelent „Inquisitio titkai”-nak. „Roma titkai” 110 csinos fametszettel díszítve kis 4-rébeten, a legfinomabb velin-papíron, 3 ives füzetekben fog megjelenni. Egy füzet ára 30 kr. o. ért. A mű bevégezésével az előfizetők egy ingyen képfüzetet kapnak 20 nagyobb fametszettel, mely mind a munkára vonatkozik és ugy szólván kiegészítő részeit képezi. Valamennyi metszetet mind párisi művész készítette. 707 (3-3)

MOLL SEIDLITZ PORA. MOLL A. védjegye. A katulyák az itt látható és hivatalosan letett védjegyekkel vannak ellátva. Kitérve jutalom- és emlékdíjazással a párisi világkiállításán 1869-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „golyához” czimzett gyógyszerár Bécében.

OVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adának el, melyek saját utasítványaimmal szorúl szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kitalakra nézve gyártmányaimmal könnyen összetéveszthetők, — minél fogva azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételetől: hogy az általam készített Seidlitz-porok minden egyes katulyát, valamint az adagok papírjai hivatalosan letéteményezett védmarkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözöb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert háziserkek között egyedülállóan az első helyet foglalják el: — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részeiből került s kezünkkel levő hálaírók a legérseletebben tanúsítják, hogy e porok főzött szortiluskonál, emésztéshányra, és gyomorfelvel; továbbá: gör-csök, vese- és ideges bajokban, szivdobogásban, idegesség okozta főfájásban, vertódulásban, eszros főfájadalmnál, végül hysleriára, búkóra és huzamos hanyasra hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmazhattak, s a legártóbb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly beteg részéről, kik miután málok minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű háziserkez folyamodtak, és ebben rendgát egészségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer megleték. — Ez elismerőiratok sorozat között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák, szerzők és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egynéki is képviselők, kiknek ezolt még a legérsehtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használatá által állított helyre.

A főraktár létezik: PESTEN TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt. UHL JOZSEF ur kereskedésében, granátos-utczában.

Ezen czégek alatt szintén megrendelhető: a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj is. Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt egytanlag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatározóbb májhalzsirolaj-faj a Dorsch-halnak legdolgondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, serophulus és rachitis, köszvény és esz. idült bőrkütes, szemgyuladás, ideg- és több más bajokban alkalmazatik.

gyógyszerész Bécében, „zum Storch” Tuchsleben. 508 (27-50)

HETI-NAPTAR. Table with columns for days of the week and months, listing religious and public holidays.

Lótulajdonosok s gazdászoknak.
 Hangok a **Kwizda-féle állatgyógyászati készítmények felett.**
 Mint már annak idejében említettük, a **new-yorki s bostoni állatvédő-egylet** a **Kwizda-féle állatgyógyászati szerek** próbaküldeményt kapták; ma már azon helyzetben vagyunk, hogy a **new-yorki egylet** előkötél a próbaküldeményre vonatkozó elismerő levelét mutatjuk be a t. cz. közönségnek. — mely kivonatban a következőleg hangzik: **Tisztelet! New-York, június 8. 1869.**
 Folyó évi március 31-ki levelét az állatgyógyászati szerekkel együtt megkaptam. — A mezeigazdának háziállataik megbetegedése s előjöheto betegség eseteiben e hathatós szer nyújtása által a czél el van érve, s annyival is inkább elismerést érdemel, minthogy az azzal tett kísérletek máris kielégítő eredményekhez vezettek. — Fentartván magamnak, hogy tett tapasztalataim után készítményei használatát illetőleg — bővebben értesítem önt, s csak azt kívánom, hogy további üzlet-összeköttetéseinél tartóssak maradjanak.
Herni Bergh, praesidens.
Kwizda Ferencz Janos urnak Korneuburgban!
 Minthogy **Korneuburgi marhapor** a környékünkön kiütött **száj- s patavész** ellen kitünő óvszernek bizonyult be, melyről magamnak teljes meggyőződést szerzett alkalmam volt, — kérem önt, küldjön számomra marhaporából egy ládával.
 Dauba, szept. 7. 1869. **Tisztelettel Zwicker Wendel.**

Cs. kir. engedélyezett
Korneuburgi marhapor
 lovak, szarvasmarhák és juhok számára.
 1 nagy csomag ára 84 kr., 1 kis csomagé 42 kr.

Üditő-nedv lovak számára Kwizda Ferencz J.-tól Korneuburgban. Az egyetlen szer, mely a mágas cs. kir. egészségügyi hatóság által megvizsgáltatván, ö Felsége I. Ferencz József császár s király által egy kizárólagos szabadalommal tüntettetett ki. — Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Lópata-kenőcs, kerges, törékeny s füreges paták gyógyítására. 1 szelencze ára 1 ft. 25 kr.

Pata-sugárpor, sugárrohadás ellen, lovaknál. 1 üveg ára 70 krajczár.

Kutya-labdaesok, a kutyak közönséges betegségei, görcs, vadataéz és csuszó fájdalom ellen. — Biztos óvszer az ebdüh ellen. 1 skatulya ára 80 kr.

Gyógypor házi szárnyasállatok számára, azok hullása s a ludak, kacskák, tyukok, gyöngytyukok, pávák stb. közönséges betegségei ellen. Egy csomag ára 50 kr.

A Kwizda-féle állatgyógyászati szerek valódi minőségben kaphatók: **PESTEN Török József** ur gyógyszerésznél, király-utca 7. szám; **Thal-mayer A. s társa; Holbauer testvérek; Glatz J.; Kindel Rakodczay A.** gyógyszerészeknél. **BUDÁN** az udvari gyógyszerháznál; ezenkívül Magyarországon majdnem minden város- és mezővárosban léteznek raktárak, melyek összesen az olvasottabb lapokban időnként közzétételnek. 669 (1)
Figyelmeztetés. A t. cz. mezeigazdák s gazdászok, kik a Kwizda-féle állatgyógyászati készítményeket valódi minőségben bírnak ohajtják. — arra torjesszék ki figyelmüket, hogy minden csomag, vagy üveg „**Franz Joh. Kwizda in Korneuburg**” czéggel s pecsétjével van ellátva.

Legszébb és legérdekesebb magyar nagy naptár!
 Heckenast Gusztávnál Pesten jelent meg és minden könyvtárban kapható

JÓ BARÁT
 nagy képes naptár
 1870

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, terjedelmes és pontos tisztí névtárral.
 (!Számos képpel!)
 Szerkeszti **RÉTHI LAJOS.**
 Aranyozott borítékban csak 1 ft.
 Megrendelhető a kiadónál utánvét mellett.

A „Jó Barát” naptárt illetőleg arra figyelmeztetjük a közönséget, hogy az nem gyűlevész, egyebűnne kihányt cikkek rendetlen halmaza; hanem jól megfontolt terv szerint szerkesztett évkönyv, melyben a legkorszerűbb tárgyakról irt alapos értekezések válogatott szépirodalmi olvasmányokkal váltakoznak. Itt csak a nagy gondallal „Egy év történetét”, „Pest-Buda emlékedését az utóbbi években” és a folyvást nagyobb fontosságra jutó Keletet ismertető cikkekkel említi, amelyek bizonynyal külön-külön is elég érdekesek volnának, teljes és méltó részvétet ébresztő emez évkönyv iránt. A tisztí ezimtar sokkal teljesebb az előbbi évinél; pontossága iránt sem hagy fel kívánni valót.
 Az egész naptár értékét számos, részben egészen új, kép emeli.
 (3-3)

Beküldetett.

Bebizonyításul, hogy a Kwizda-féle üditő-nedv lovak számára az egyedüli szer, mely I. Ferencz József császár és király ö Felsége által egy kizárólagos szabadalommal tüntettetett ki, álljon itt kivonatban a szabadalmi okirat:
Mi Első Ferencz József isten kegyelméből ausztriai császár, Magyar- s Csehországok királya, Lombard és Venecze, Dalmát, Kroácia, Slavonia, Gács, Lodomer s Illiria királya, ausztriai főherceg stb. — Miután **Kwizda Ferencz Janos** korneuburgi gyógyszerész a legalázosabban élénk terjeszté, hogy ő, lovak számára mosóvizet, ugynevezett üditő-nedvet találván fel, s mely találmányért ő, egy kizárólagos szabadalomért eszelézik; s minthogy e tekintetben, minden az 1852-diki aug. 15-ki patensben előírt formálásoknak elégtételt, — inditva éreztük magunkat, **Kwizda Ferencz Janos**, annak örököseit s cessionariusait, fentebb érintett találmányért birodalmam összes országaira érze egy kizárólagos szabadalommal felruházni, melynek hitelül jelen okiratot sajátkezünk aláírásával megerősítve s császári pecsétünkkel elláttni parancsoltuk. Ugy történni: császári fő- és székvárosunkban Bécsben, február hó huszonharmadik napján az urnak ezer nyolczszáz hatvanharmadik, — s uralkodásunk tizenötödik évében.
 (L. S.) **Ferencz József.**
 Raktárak: lásd a mai számban közhírré tett hirdetményben. 669 (1)

Új Naptár! Ára 40 kr.

Minden könyvtárban és könyvkötőnél az országban kapható:

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Magyarország történetének kézikönyve.

Prai, Katona, Engel, Fessler, Horváth, Szalay, Bartal, Szabó Károly, Ipolyi Arnold, aróf Teleki József stb. nagy művelő nyomán

KERÉKGYÁRTÓ ÁRPAD,
 magyar királyi egyetemi tanár által.

I. rész. A magyarok beköltözésé-
 től III. Endre király haláláig. 889-1301. (VII. és 168 lap. 8-rét, füze 80 kr.)
II. rész. III. Endre király halálától a mohácsi csatáig. 1301-1526. (VII. és 198 lap. nyolczadrét füze 80 kr.)
III. rész. A mohácsi csatától a Lin-
 czi békekötésig s III. Ferdi-
 nánd király haláláig. 1526-1657. (VIII., 224 lap. 8-rét, füze 80 kr.)
IV. rész. I. Leopold kir. székfog-
 lalásától a szatmári békéig 1657-1711. (8-rét 192 l. füze 80 kr.)
V. rész. A szatmári békéig II. József császár haláláig 1711-1790. (8-rét 215 l.) füze 80 kr.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
 Csapán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csapán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többször ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: **Oppelik Alajos**, Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkraczár.

Ollivier Emil.

A meglepetések korát éljük minden tekintetben. Ma a tudomány lep meg valamely újabb igazság felfedezésével, s dönt halomra egy csomó téveszmét, holnap meg a korszalem tesz meglepő hódításokat az államok és népek életében, és pedig gyakran minden erősebb rázkódások nélkül. A szabad eszmék kezdi bebizonyítani erejük ellenállhatlanságát s győzelmet aratnak fegyver nélkül is. A mit ma még lehetetlennek tartottak azok, kik a hályogot nem akarják szemekről levenni, holnap már valósággá lesz.

Az új-év azzal lepett meg, hogy Franciaország ismét parlamentáris állam lett, még pedig ez egyszer forradalom, s az uralkodó elűzése nélkül. III. Napoleon császár maradt, de a személyes uralom megbukott. Az ál-parlamentarismus hősei alatt már a mult év tavaszán ingott a talap, de csak részben akartak engedni, s azt hitték, hogy néhány odadobott morszával megmentik állásukat. A szereplők ugyan változtak, de a sugók ugyanazok maradtak. Életök azonban rövid volt, s pusztulniok kellett egytől egyig.

A mult év vége felé Napoleon császár **Ollivier Emil** középpárti képviselőt bizta meg új miniszterium alakításával, a mi neki néhány napi küzdelem után sikerült is. Még mindig szerettek volna ugyanis a régi emberek közül néhányan megmaradni, s így megmenteni a lehető, de utóljára is Ollivier győzött, s a had- és tengerészet-ügyi tárczák kivételével, mind pártjabeliekkel töltötte be a miniszteri állásokat. Ő maga az igazság- és kultuszminiszteri tárczákat választotta, s bár abban egyeztek meg, hogy tulajdonkép egyikük sem lesz a kabinet főnöke, hanem mindig a legidősebb elnököl — s ez most Rigault de Genouilly tengerészeti miniszter, — azért minden természetesen mégis ő lesz annak lelke, miután ő alakította, s ezzel felelősséget váll-

alt az egész miniszteriumért az uralkodóval és nemzettel szemben.
 Ollivier Emil 1825. július 2-án született Marseilleben. Még most is élő atya Demosthenes kereskedő volt, de élénk részt vett a politikai mozgalmakban, s mint népszónok szerepelt a köztársasági eszmék érdekében. Egyszer meg is bukott vagyonában, de nem csüggedt el, hanem dolgozott újra s kielé-

OLLIVIER EMIL.

dötte, s legkivált e körülménynek, s az atya által nyert befolyásnak köszönhető, hogy a köztársasági kormány 1848-ban az alig 23 éves ifjút a Rhone-departementba vagy megyébe küldötte kormánybiztosul. Még ugyanazon évben Haute-Marne főnöke lett, de mindez állásaiban nem volt meglegedve, s már 1849. január havában visszatért Párisba s újból ügyvéd lett. A politikától tökéletesen visszavonult, mert a viszonyok változtak, s atya, Napoleon Lajos által proscríbalólván, kivándorlott.

Mint ügyvéd, csakhamar feltűnt szónoklati tehetsége s következtetéscinek szigoru logikája által. Első nagyobb szereplése volt, midőn valami Guerry asszonyt védett a picpusi apácák ellen, kik amannak vagyonát ragadták magukhoz. Az apácákat a legitimista Berryer védte, de Ollivier megnyerte a pert.
 1857-ben ismét a politikai térre lépett. A párisi ellenzék ez évben képviselőnek választotta a törvényhozó-testületbe. Franciaországban hat évre választják a képviselőket, s hat éven át 1863-ig ő, Jules Favre, Picard, Henon és Darimon képviselők, összesen öten, képezték az ellenzékot, s kezdtek részt lőni a személyes uralom bástyáin. Ez idő alatt többször szólalt fel, s különösen nagy hatást idézett elő a sajtó szabadságát korlátozó törvények ellen intézett támadásaival. A közvélemény — ugymond, — ha a lapok elnyomatnak is, utat fog törni magának, s azok, kik a közvéleményt sajtótörvények által vélik elnyomhatónak, hasonlitanak azon esztelenhez, ki kertje kapuit bezárta, hogy a madarak ki ne repülhessenek. — 1863-ban Páris egyik választó-kerülete újból megválasztotta, s ekkor már az ellenzék tagjainak száma 17-re szaporodott fel. Ollivier azonban kezdett már akkor a kéréllhetlen ellen-

dötte, s legkivált e körülménynek, s az atya által nyert befolyásnak köszönhető, hogy a köztársasági kormány 1848-ban az alig 23 éves ifjút a Rhone-departementba vagy megyébe küldötte kormánybiztosul. Még ugyanazon évben Haute-Marne főnöke lett, de mindez állásaiban nem volt meglegedve, s már 1849. január havában visszatért Párisba s újból ügyvéd lett. A politikától tökéletesen visszavonult, mert a viszonyok változtak, s atya, Napoleon Lajos által proscríbalólván, kivándorlott.
 Mint ügyvéd, csakhamar feltűnt szónoklati tehetsége s következtetéscinek szigoru logikája által. Első nagyobb szereplése volt, midőn valami Guerry asszonyt védett a picpusi apácák ellen, kik amannak vagyonát ragadták magukhoz. Az apácákat a legitimista Berryer védte, de Ollivier megnyerte a pert.
 1857-ben ismét a politikai térre lépett. A párisi ellenzék ez évben képviselőnek választotta a törvényhozó-testületbe. Franciaországban hat évre választják a képviselőket, s hat éven át 1863-ig ő, Jules Favre, Picard, Henon és Darimon képviselők, összesen öten, képezték az ellenzékot, s kezdtek részt lőni a személyes uralom bástyáin. Ez idő alatt többször szólalt fel, s különösen nagy hatást idézett elő a sajtó szabadságát korlátozó törvények ellen intézett támadásaival. A közvélemény — ugymond, — ha a lapok elnyomatnak is, utat fog törni magának, s azok, kik a közvéleményt sajtótörvények által vélik elnyomhatónak, hasonlitanak azon esztelenhez, ki kertje kapuit bezárta, hogy a madarak ki ne repülhessenek. — 1863-ban Páris egyik választó-kerülete újból megválasztotta, s ekkor már az ellenzék tagjainak száma 17-re szaporodott fel. Ollivier azonban kezdett már akkor a kéréllhetlen ellen-